

Odnos prebivalcev in prebivalk KS Cerklje ob Krki do romske tematike v naselju Krušče

Poročilo o raziskavi

Matej Cepin in Eva Gajšek,
Socialna akademija

Januar 2022

Kazalo vsebine

1	Povzetek	3
2	Uvod	5
3	Metodologija raziskave	6
4	Ciljna skupina.....	7
4.1	Demografski podatki o anketiranih	7
4.2	Način izpolnjevanja ankete.....	8
5	Osebne izkušnje krajanov KS Cerklje ob Krki.....	9
5.1	Kje prihaja do stikov med krajanji in Romi?	9
5.2	Kakšne izkušnje imajo krajanji z Romi?	11
5.3	Največje težave krajanov z Romi	13
5.4	Pozitivne izkušnje krajanov z Romi.....	14
6	Poznavanje romske problematike	15
6.1	S katerimi trditvami se anketiranci v največji meri strinjajo?	17
6.2	S katerimi trditvami se anketiranci v največji meri ne strinjajo?	18
6.3	Odgovor »Ne vem.« kot pokazatelj zavedanja nepoznavanja romske problematike.....	19
7	Prepoznavanje potencialov za boljšo vključenost in sodelovanje.....	20
8	Ocena smiselnosti posameznih ukrepov	23
8.1	Ocena smiselnosti ukrepov glede na starost in spol udeležencev	24
8.2	Pregled ocene smiselnosti posameznih ukrepov	24
8.3	Predlogi ukrepov s strani občanov	29
8.4	Kaj lahko za izboljšanje razmer storijo Romi in kaj lokalno prebivalstvo?	30
9	Zaključne misli anketirancev	33
10	Dodatek: zbirnik odgovorov na odprta vprašanja	34
10.1	Katere so največje težave, ki ste jih imeli vi ali člani vašega gospodinjstva v odnosu do Romov? (Q6).....	34
10.2	Česa bi se morali Romi za večjo vključenost v slovensko družbo še naučiti? (Q11)	40
10.3	Najbolj pozitivni vidiki odnosov z Romi za vas ali člane vašega gospodinjstva (Q7)	43
10.4	Kakšni pa so vaši predlogi ukrepov, ki bi pripomogli k vključevanju Romov in vašemu boljšemu sobivanju z njimi? (Q13)	44
10.5	Kaj bi lahko Romi sami storili za izboljšanje razmer? (Q14)	50
10.6	Kaj pa bi za izboljšanje razmer lahko storilo lokalno prebivalstvo? (Q15)	55
10.7	Nam želite še kaj sporočiti? (Q16).....	57

1 Povzetek

Anketa o odnosu prebivalcev in prebivalk KS Cerklje ob Krki do romske tematike v naselju Krušče je bila opravljena po naročilu občine Brežice z namenom pridobiti podatke za boljšo pripravo občinske strategije na tem področju.

Spletna anketa je bila odprta v obdobju med 29. 11. 2021 in 17. 12. 2021. Izpolnjeno anketo v papirnati obliki pa je bilo mogoče oddati do 13. 12. 2021.

V anketi je bilo zabeleženih 285 odzivov (klikov). Od teh je z izpolnjevanjem ankete pričelo 182 oseb, 147 pa jih je tudi končalo. Ostali so anketo izpolnili delno.

Največ, 69 % anketirancev, srečuje Rome zunaj (na ulici, ob delu, na sprehodu,...), 27 % se z njimi srečuje preko šole, društev in podobnih institucij, prav tako se 27 % vprašanih o Romih pogovarja z drugimi. Mogoče je sklepati, da imajo ženske z Romi nekoliko več osebnih stikov kot moški. Mladi (0-30 let) imajo z njimi nadpovprečno količino posrednih stikov (se o njih le pogovarjajo), srednja generacija pa ima z njimi največjo količino neposrednih stikov.

Kar pri 78% vprašanih torej prevladujejo negativne izkušnje z Romi, 9% jih ima uravnotežene in zgolj 4% ima pozitivne izkušnje. Delež negativnih izkušenj je torej kar pribl. 20x višji od deleža pozitivnih izkušenj. Izkušnje moških so bolj negativne od izkušenj žensk, izkušnje mlajših pa so povprečno bolj negativne kot izkušnje starejših.

Največje negativne izkušnje, ki jih anketiranci opisujejo, so kraje in vlomi, konflikti in verbalno nasilje, ustrahovanje in neprimerno vedenje, neupoštevanje prometnih predpisov in onesnaževanje okolja.

Na vprašanje o pozitivnih izkušnjah z Romi je skoraj tri četrtine anketirancev odgovorilo, da takšnih ni. Preostali odgovori pa beležijo prijaznost in dobre odnose, pomoč pri delu in odvozu smeti ter medkulturno bogatitev.

Ko govorimo o poznavanju Romov, so anketiranci v največji meri izrazili strinjanje s trditvami, da je stopnja kriminala med Romi višja od povprečja v občini, da so (pre)zgodnje zanositve pomemben problem pri tej populaciji, da večina romskih staršev prejema visoke socialne transferje in da je večina Romov do nepremičnin prišla nelegalno. Delež odgovorov »Ne vem« je najvišji pri dveh trditvah, ki se dotikata opremljenosti romskih bivališč. 37 % udeležencev ne ve, kašna je situacija v romskem naselju z vodo in elektriko (Q9c), 31 % pa ne ve, kako je z ogrevanjem.

Večina krajanov (približno tri četrtine) meni, da Romi ne morejo ničesar pozitivnega doprinesti k slovenski kulturi. Preostala četrtina pa kot potencialne doprinose v največji meri prepoznava njihovo kulturo, umetnost in jezik, običaje in kulinariko.

Da bi se lahko v večji meri vključili v slovensko družbo, bi se morali Romi po najpogostejših odgovorih (odprto vprašanje) naučiti dela in delovnih navad, slovenske kulture in jezika ter pridobiti izobrazbo.

Kot najbolj smiselne »politične« ukrepe so anketiranci ocenili preprečevanje nenadzorovanega širjenja romskega naselja z ovirami, odklop vode in elektrike za neplačnike, preverjanje in prijavo stalnega bivališča ter policijske akcije ozaveščanja Romov o (ne)zakonitostih. Kot najmanj smiselna ukrepa so označili obdarovanje predšolskih otrok in ureditev cest v romskem naselju. Ukrepi, ki so jih (dodatno) krajan predlagali sami, se v daleč največji meri vežejo na izobraževanje in zaposlovanje Romov.

Za izboljšanje razmer lahko nekaj storijo tako Romi kot lokalno prebivalstvo. Krajan na strani Romov v največji meri prepoznava zaposlovanje in služenje denarja, spoštovanje pravil in spoštovanje

prebivalcev. Pri sebi pa približno tretjina odgovorov, ki jih ocenjujemo kot pozitivne, prepoznava možnosti v razumevanju in tolerantnosti, vključevanju v skupne (kulturne in druge) aktivnosti, prijavi prekrškov in zaposlovanju.

2 Uvod

Anketa o odnosu prebivalcev in prebivalk KS Cerklje ob Krki do romske tematike v naselju Krušče je bila opravljena po naročilu občine Brežice z namenom pridobiti podatke za boljšo pripravo občinske strategije na tem področju.

Z anketo smo želeli:

- ugotoviti, kakšne izkušnje imajo prebivalci KS Cerklje ob Krki z Romi v naselju Krušče ter kaj si mislijo o njih,
- omogočiti prebivalcem artikulacijo njihovih občutkov v odnosu do Romov (npr. varnosti, doživljanja medsebojnih odnosov, ogroženosti, strahu ...),
- preveriti njihovo poznavanje sedanje ureditve in ukrepov na področju reševanja romske tematike,
- sestaviti nabor ukrepov, ki jih predlagajo lokalni prebivalci ter
- izvedeti, kje prebivalci vidijo priložnosti, da bi lahko sami nekaj naredili za boljše sobivanje z Romi.

3 Metodologija raziskave

Metodologija raziskave je bila razvita v tesnem sodelovanju s predstavnicami Občine Brežice, ki so v posvetovanje vključevale tudi različne druge deležnike.

Kot orodje za pridobivanje podatkov je bila izbrana anketa v spletni in papirnati obliki.

Kot ciljna skupina so bili izbrani prebivalke in prebivalci KS Cerklje ob Krki, ki so bili naprošeni, da na anketo odgovorijo vsak posebej, ne glede na to, koliko članov je v njihovem gospodinjstvu.

K izpolnjevanju so bili povabljeni z dopisom župana, ki ga je prejelo vsako gospodinjstvo. Dopis je vseboval QR kodo za spletni dostop ter kopijo anketnega vprašalnika v papirnati obliki, ki so ga lahko prinesli na Občino osebno ali ga poslali po pošti.

Spletna anketa je bila odprta v obdobju med 29. 11. 2021 in 17. 12. 2021. Izpolnjeno anketo v papirnati obliki pa je bilo mogoče oddati do 13. 12. 2021.

Za anketiranje je bilo uporabljeno orodje 1ka.

Dopis in anketni vprašalnik se nahajata v prilogah tega poročila.

4 Ciljna skupina

V anketi (spletna in papirnata) je bilo zabeleženih 285 odzivov.

103 odzivi so bili neustrezni:

- klik na anketo (11),
- klik na nagovor (92)

Tem odzivom ni sledilo izpolnjevanje anketnega vprašalnika.

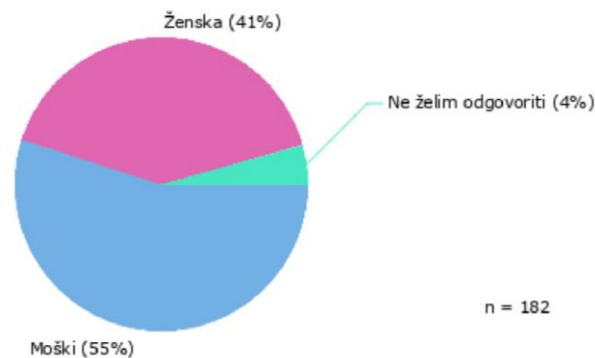
Z izpolnjevanjem ankete je pričelo 182 oseb, 147 pa jih je z izpolnjevanjem tudi končalo. 35 oseb je tako anketo izpolnilo le delno.

Na sedež Občine je v papirnati obliki prispelo 34 izpolnjenih anketnih obrazcev, 31 polno izpolnjenih in 3 delno izpolnjene, ki jih ni bilo mogoče obdelati.

Za analizo tako uporabljamo 182 ustreznih rezultatov.

4.1 Demografski podatki o anketiranih

Od 182 prejetih odgovorov, je bilo 100 oseb (55 %) moškega spola, 74 oseb (41 %) ženskega spola, 8 oseb (4 %) pa na vprašanje o spolu ni želelo odgovoriti.

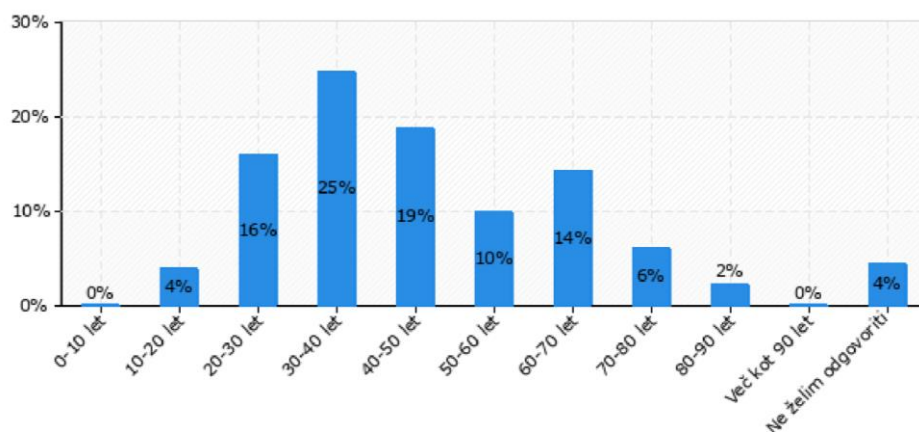

Graf 1: Prosimo vas, da nam zaupate svoj spol. (n = 182)

Glede na starost je bilo največ, kar 25 % anketiranih, v starostni skupini 30-40 let (45 oseb), 19 % jih spada v starostno skupino 40-50 let (34 oseb), 16 % v skupino 20-30 let (29 oseb), 14 % pa v skupino 60 -70 let.

Nekoliko manj zastopane so starostne skupine 50-60 let z 10 % (18 oseb) in 70-80 let z 6 % (11 oseb). Zelo malo anketirancev spada v starostno skupino 10-20 let (4 %, 7 oseb) in 80 -90 let (2/ oz. 4 osebe).

Noben anketiranec ni starejši od 90 let ali mlajši od 10 let. 7 anketirancev (4 %) na vprašanje ni želelo odgovoriti.

Graf 2: Vaša starostna skupina. (n = 181)

Glede na prejete odgovore smo se odločili, da bomo po starosti respondente delili v tri starostne skupine: prvo starostno obdobje oz. mladi (0 – 30 let), drugo starostno obdobje oz. srednja generacija (30 – 60 let) in tretje starostno obdobje oz. starejša generacija (od 60 let naprej).

4.2 Način izpolnjevanja ankete

Do ankete, ki je bila izpolnjena prek spleta, je večina (149 oseb) dostopala prek spletne strani www.brezice.si, sledil ji je neposredni klik na anketo (90 oseb), dostop prek www.1ka.si (37, kar vključuje ročni vnosi podatkov, prejetih po navadni pošti), nekaj pa jih je do ankete dostopalo preko Facebooka (5) ter preko G-mail aplikacije za android naprave (4).

124 oseb je do ankete dostopalo prek računalnika, 160 pa prek pametnega telefona. Nihče ankete ni izpolnjeval preko tablice.

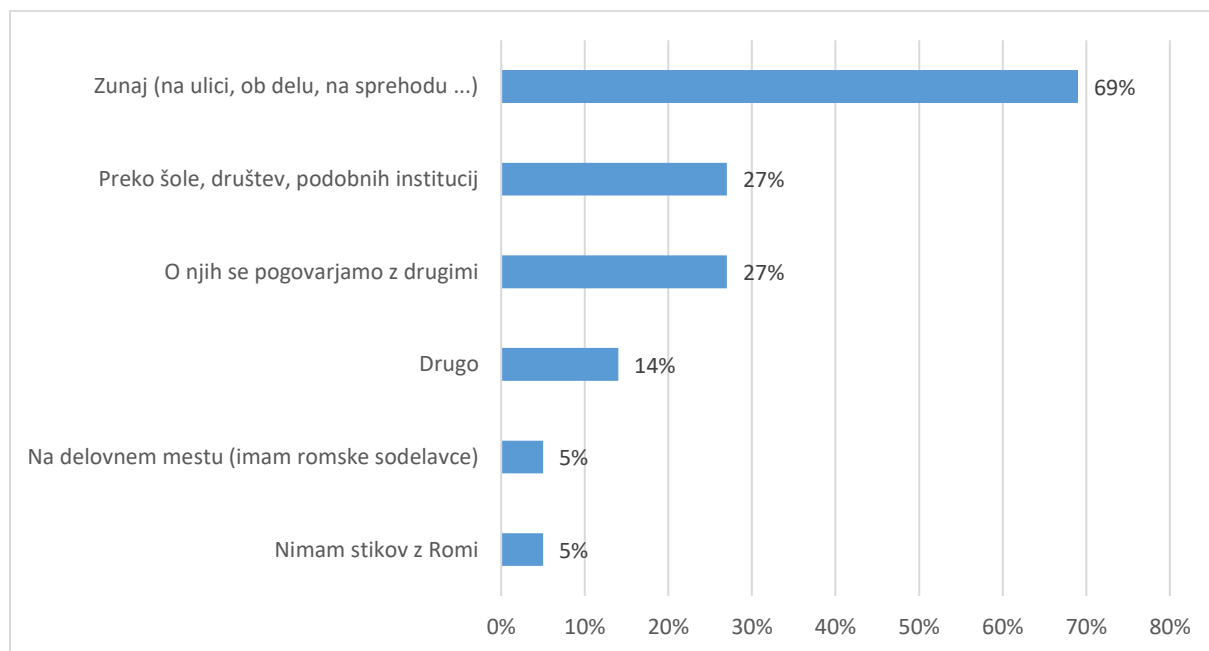
5 Osebne izkušnje krajanov KS Cerklje ob Krki

V tem razdelku nas je zanimalo, na katerih področjih imajo anketiranci stik z Romi in kakšne izkušnje imajo z njimi.

S tem razdelkom smo želeli izpolniti cilja 1 in 2, predstavljena v uvodu te raziskave.

5.1 Kje prihaja do stikov med krajanji in Romi?

Na vprašanje **Na kakšen način oz. ob katerih priložnostih se najpogosteje srečujete z Romi?** (Q3) je prispelo 154 odgovorov, pri čemer so lahko respondenti izbrali eno ali več možnosti ter v razdelku »drugo« lahko tudi dopisali svojo.

Graf 3 Vsi odgovori (n = 183).

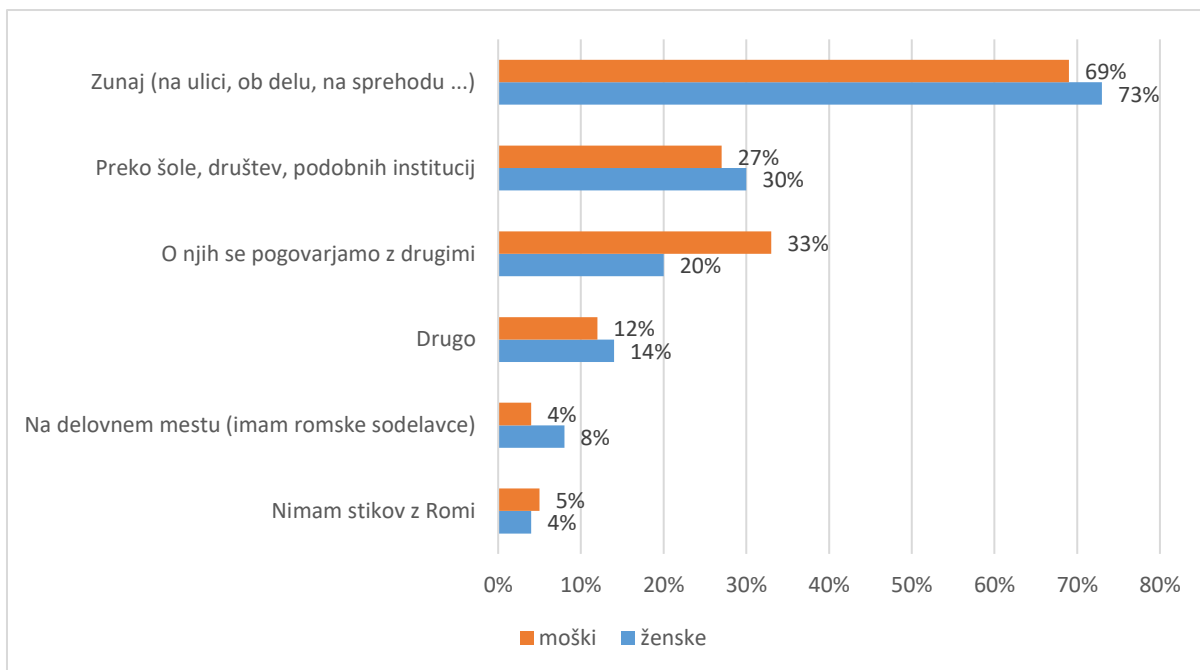
Največ, 69 % anketirancev, srečuje Rome zunaj (na ulici, ob delu, na sprehodu,...), 27 % se z njimi srečuje preko šole, društev in podobnih institucij, prav tako se 27 % vprašanih o Romih pogovarja z drugimi, 5 % se z njimi srečuje na delovnem mestu, prav toliko (5 %) pa z Romi nima stika.

14 % anketirancev (26 oseb) se z Romi srečuje tudi drugje, in sicer smo prejeli 23 odgovorov glede konteksta srečanj:

- Največ se z njimi srečuje še **pri nakupovanju**: »v trgovini« (6 odgovorov), »Supermarket«, »v trgovini, pri nakupu – parkirišče«,
- Nekateri se z njimi srečujejo **na cestah**: »vsak dan se z neprilagojeno hitrostjo vozijo v najboljših avtomobilih mimo naše hiše«, »pretežno na cesti, kjer preizkušajo svoje dirkalne sposobnosti«, »cesta- prave kamikaze, nobenih predpisov za njih«
- Nekateri stiki so vezani **na kraj bivanja**: »sosed«, »blizu živim«, »prihajajo k nam prosit, hodijo po vasi, občasno jih obiščemo (pred korono)«

Drugi odgovori so še: »če katerega poznam, se pozdravimo, in to je vse!«, »na kopališčih ob Krki, kjer naredijo na privat zemljiščih veliko škode in imajo nemogoč odnos!«, »vsakodnevno povsod«, »kot duhovnik«, »živimo ob reki Krki«, »v vsakdanjem življenju«, »v službi kot stranke« in »v službi«.

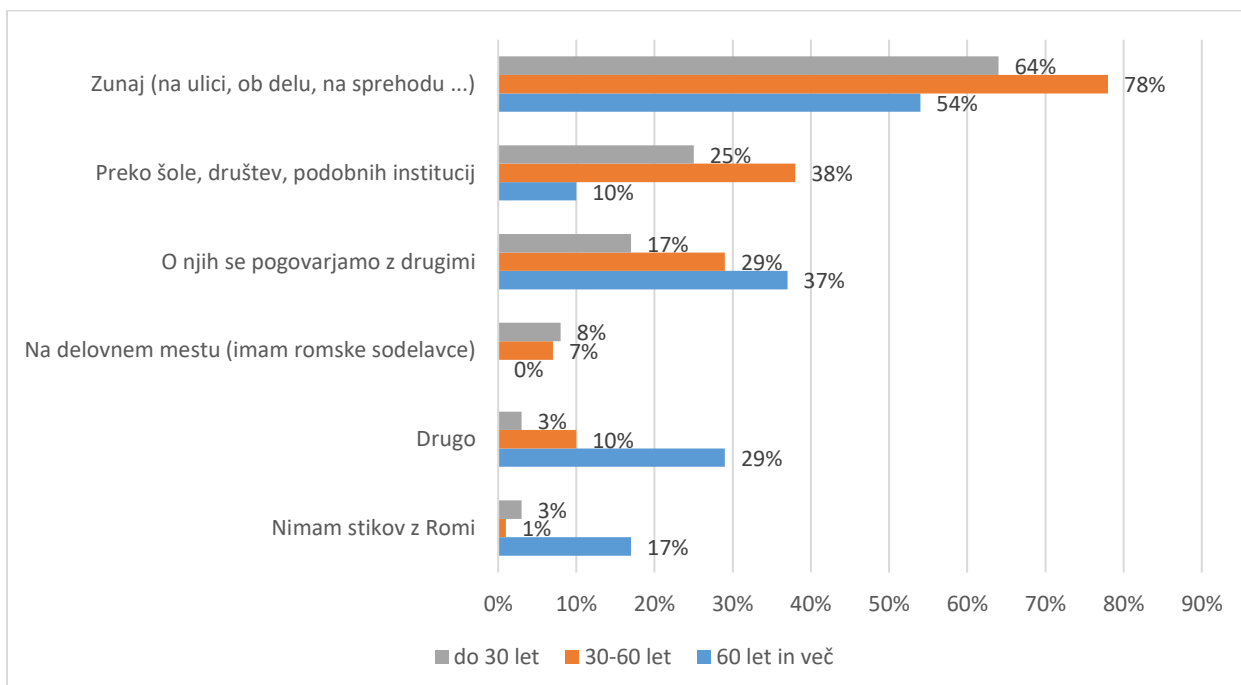
Segmentacija odgovorov glede na spol:

Graf 4: Segmentacija odgovorov glede na spol: ženske (n = 74) in moški (n = 100).

Iz raziskave izhaja, da imajo ženske nekoliko več neposrednih stikov z Romi kot moški. V vseh odgovorih, ki označujejo neposredne stike, je namreč njihov odstotek nekoliko (ne bistveno) višji, pri moških pa je odstotek višji pri tistih odgovorih, ki označujejo posredne stike (pogovori z drugimi, nimam stikov z Romi).

Segmentacija odgovorov glede na starost:

Graf 5: Segmentacija odgovorov glede starostno skupino: do 30 let (n = 36), 30 – 60 let (n = 97) in 60 let in več (n = 41).

Predstavniki prvega starostnega obdobja glede na povprečje najbolj odstopajo pri odgovorih, ki se tičejo zgolj posrednih stikov z Romi (o njih se pogovarjamo, nimam stikov z njimi). Predstavniki drugega starostnega obdobja jih pogosteje kot predstavniki drugih dveh obdobjev srečujejo na ulici, ob

delu ali na sprehodu. O predstavnikih tretjega starostnega obdobja pa lahko sklepamo, da imajo z njimi manj stikov kot njihovi mlajši sokrajani.

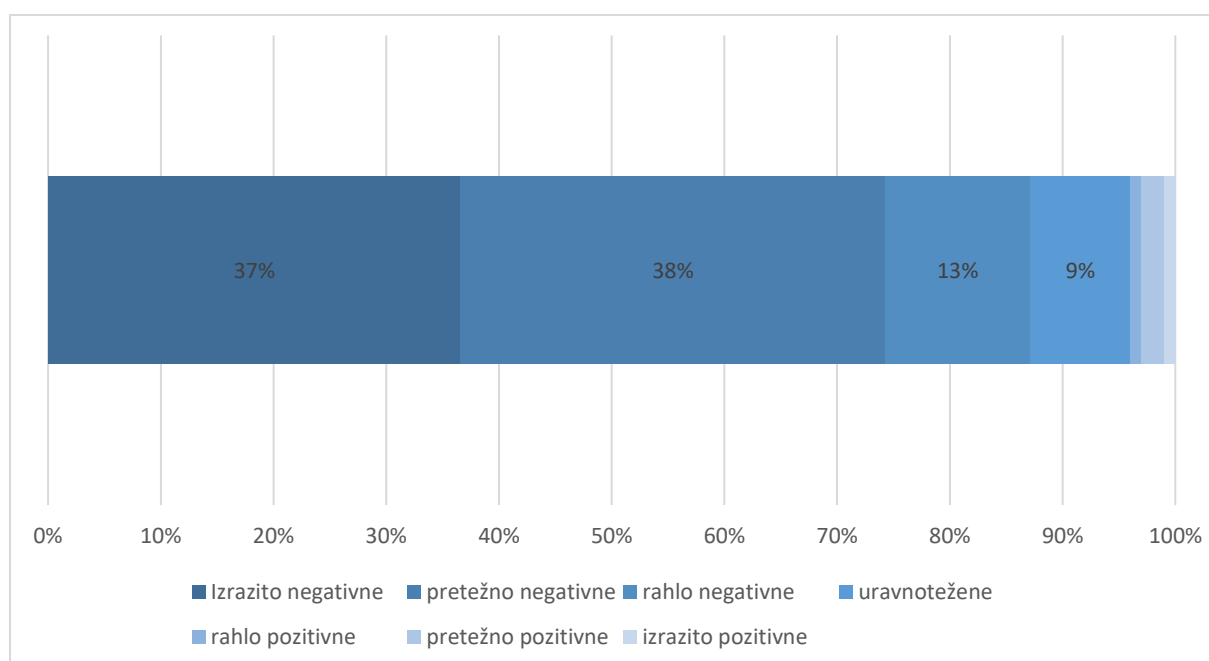
5.2 Kakšne izkušnje imajo krajani z Romi?

So vaše izkušnje z Romi pretežno negativne ali pretežno pozitivne?

Na vprašanje »So vaše izkušnje z Romi pretežno negativne ali pretežno pozitivne?« (Q4) je odgovorilo 153 oseb, in sicer so anketiranci svoje izkušnje rangirali na sedem stopenjski lestvici od izrazito negativnih prek nevtralnih do izrazito pozitivnih.

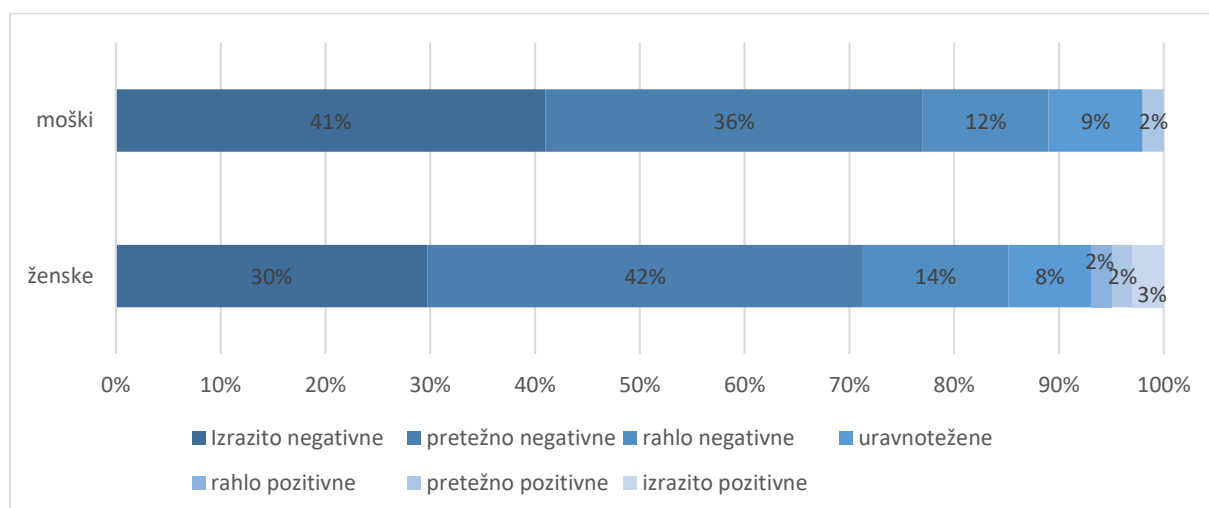
Izrazito negativne izkušnje ima 37 % vprašanih, pretežno negativne 38 %, rahlo negativne 13 %, uravnotežene 9 %, rahlo pozitivne 1 % pretežno pozitivne 2 % in izrazito pozitivne 1 %.

Kar pri 78% vprašanih torej prevladujejo negativne izkušnje, 9% jih ima uravnotežene in zgolj 4% ima pozitivne izkušnje. Delež negativnih izkušenj je torej kar pribl. 20x višji od deleža pozitivnih izkušenj.

Graf 6: So vaše izkušnje z Romi pretežno negativne ali pretežno pozitivne? (n = 153)

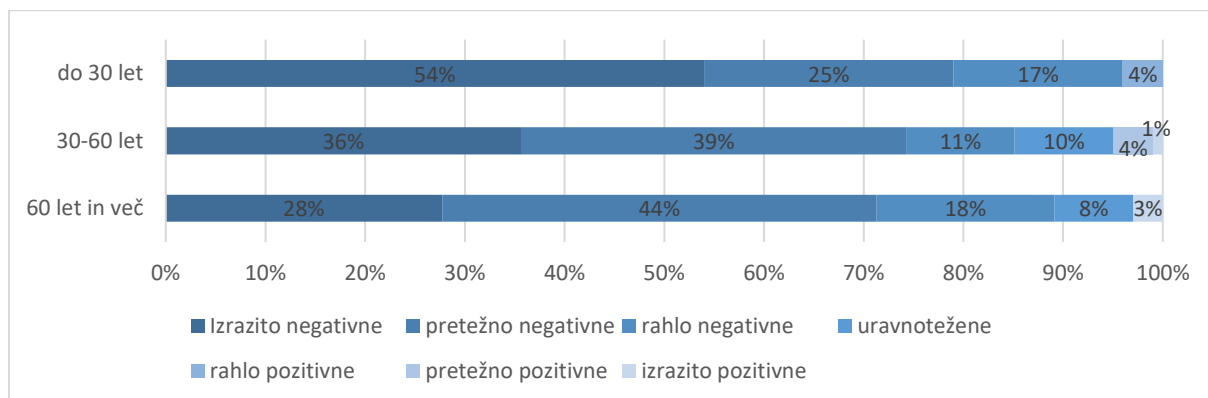
Segmentacija odgovorov glede na spol:

Graf 7: So vaše izkušnje z Romi pretežno negativne ali pretežno pozitivne? Segmentacija po spolu: moški (n = 81) in ženske (n = 74).

Izkušnje moških so bolj negativne od izkušenj žensk.

Segmentacija odgovorov glede na starost:

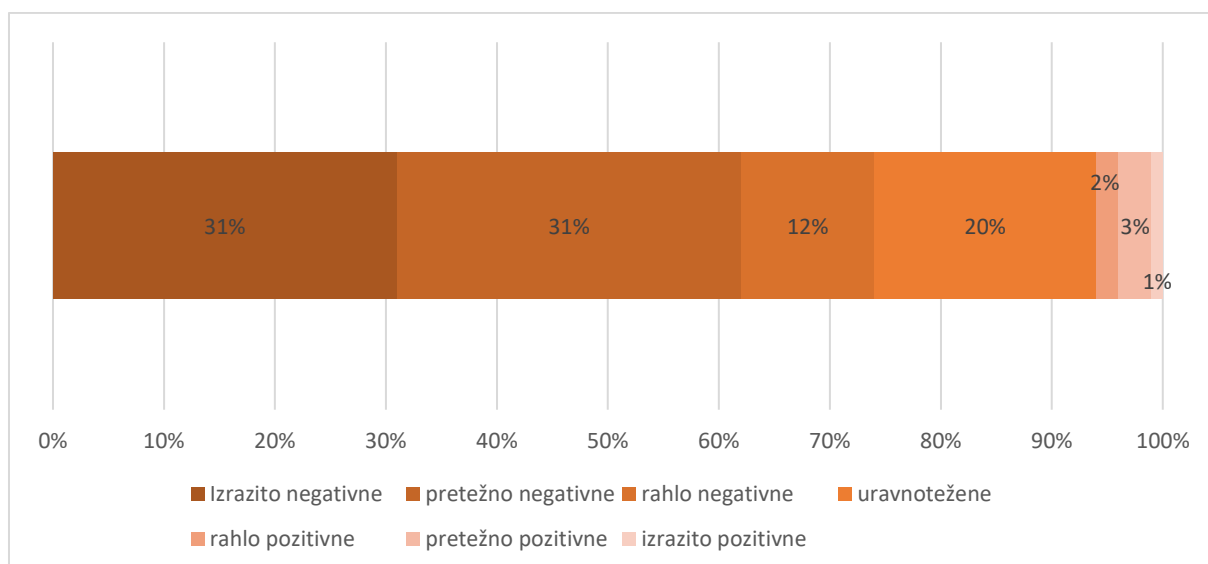
Graf 8: Segmentacija odgovorov glede na starostno skupino: do 30 let (n = 24), 30 – 60 let (n = 83) in 60 let in več (n = 39).

Predstavniki prvega življenjskega obdobja svoje izkušnje opisujejo kot najbolj negativne, predstavniki drugega so na sredini, predstavniki tretjega življenjskega obdobja pa kot relativno najmanj negativne.

Do katere mere imate z Romi tudi osebne stike?

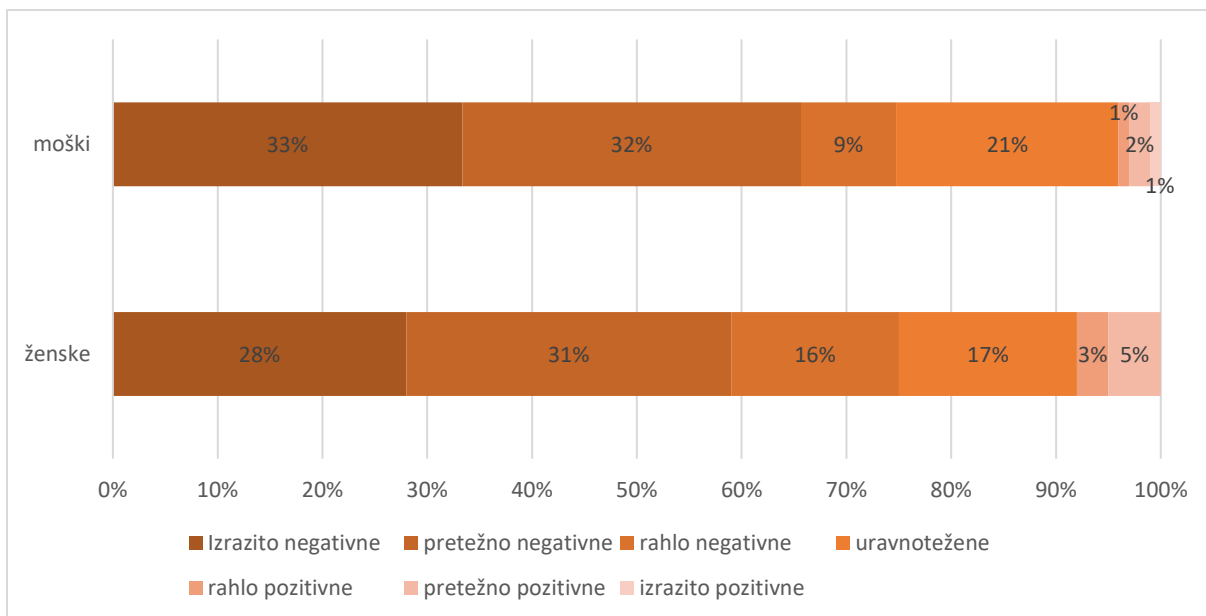
Na vprašanje »Do katere mere imate z Romi tudi osebne stike?« (Q5) smo prejeli 153 odgovorov, in sicer so anketiranci svoje izkušnje rangirali na sedem stopenjski lestvici od izrazito negativnih prek nevtralnih do izrazito pozitivnih.

Izrazito negativne izkušnje ima 32 % vprašanih, pretežno negativne, prav toliko (32 %) rahlo negativne 12 %, uravnotežene 20 %, rahlo pozitivne 2 % oseb, pretežno pozitivne 3 % in izrazito pozitivne 1 %.

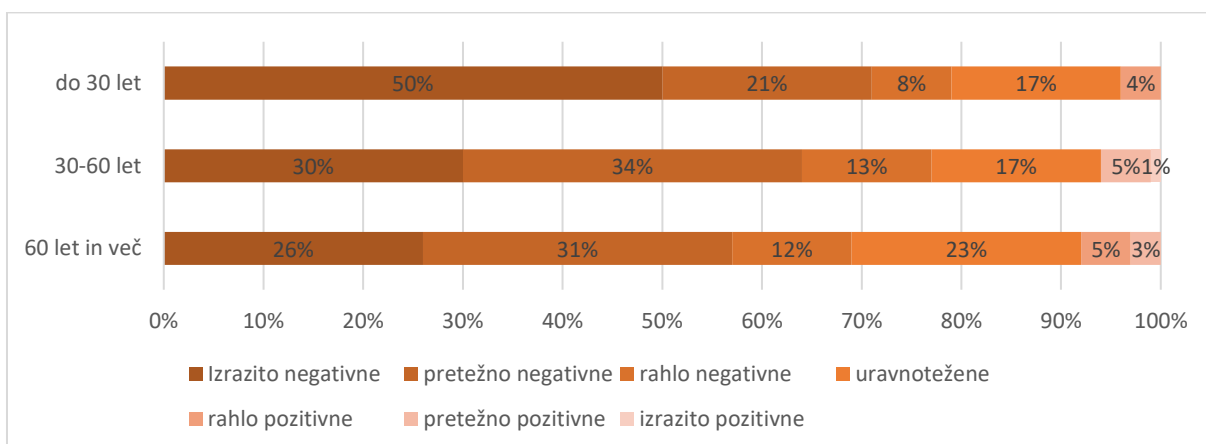
Graf 9: Do katere mere imate z Romi tudi osebne stike? (n = 153)

Segmentacija odgovorov glede na spol:

Graf 10: Do katere mere imate z Romi tudi osebne stike? Segmentacija po spolu: moški (n = 81) in ženske (n = 74).

Segmentacija odgovorov glede na starost:

Graf 11: Segmentacija odgovorov glede na starostno skupino: do 30 let (n = 24), 30 – 60 let (n = 83) in 60 let in več (n = 39).

Moški imajo bolj negativne osebne izkušnje kot ženske. Prav tako mlajši svoje izkušnje opisujejo kot bolj negativne kot starejši.

5.3 Največje težave krajanov z Romi

Vprašanje **Katere so največje težave, ki ste jih imeli vi ali člani vašega gospodinjstva v odnosu do Romov?** (Q6) je odprtega tipa, nanj pa je odgovorilo 147 respondentov.

V analizi smo odgovore ročno razvrstili glede na njihov pomen. Tako smo oblikovali 13 kategorij:

- **Ni konfliktov (14) oz. ni odgovora (6)** – skupno 20 odzivov.
- **Konflikti, ki omenjajo odtujevanje tuje lastnine** – skupno 82 odzivov, od tega se 59 odgovorov pojavlja enkrat. Večkrat se pojavljata odgovor “kraja”, in sicer 22-krat in “vlomi”, ki se pojavlja dvakrat.
- **Verbalno nasilje, ustrahovanje in neprimerno vedenje** – 64 odzivov
- **Neupoštevanje prometnih predpisov** – 23 odzivov
- **Smetenje in onesnaževanje okolja** – 20 odzivov

- **Konflikti in nasilje v šoli** – 15 odzivov
- **Glasna glasba in motenje reda in miru** – 9 odzivov
- **Nespoštovanje zasebnega zemljišča in osebne prostora** – 8 odzivov
- **Fizično nasilje** – 5 odzivov
- **Uničevanje javne in zasebne lastnine** – 4 odzivi
- **Spolno nasilje** – 4 odzivi
- **Zloraba alkohola in drog** – 3 odzivi
- **Uporaba orožja** – 2 odziva

V razdelek **Drugo** je uvrščenih 17 odgovorov, ki jih ni bilo mogoče uvrstiti v nobeno od zgornjih kategorij.

Podrobnejši pregled odgovorov z razvrstitvijo v tematike se nahaja v dodatku.

5.4 Pozitivne izkušnje krajanov z Romi

Na vprašanje **Kateri so najbolj pozitivni vidiki odnosov z Romi za vas ali člane vašega gospodinjstva (Q7)** je odgovorilo 123 respondentov.

Večina odgovorov kljub vsebini vprašanja ne govori o pozitivnih izkušnjah. 91 odgovorov omenja pomanjkanje stika, pomanjkanje pozitivnih izkušenj ali pa naštevajo negativne izkušnje.

Kategorija odgovora	Frekvenca
Ni pozitivnih izkušenj/vidikov	71
Nimam stikov/ne poznam nobenega	6
neopredeljen	2
Drugi odgovori (nerazvrščeno)	12
SKUPAJ	91

Trije odzivi niso bili vsebinsko povezani z vprašanjem, in sicer:

- mislim, da se naš župan zelo trudi. v svoj boj vlaga nadživljenjske napore. hvala vam ivan.,
- ne delam razlik, če bi se obravnavali enakovredno,
- mislim, da se nas izogibajo.

29 odgovorov opisuje pozitivne izkušnje. Lahko jih razdelimo v naslednje kategorije: prijaznost in dobri odnosi, pozitivni stik s posamezniki, pomoč pri opravih ter odvoz smeti, medkulturnost ter ostalo.

Kategorija odgovora	Frekvenca
Prijaznost, dobri odnosi	10
Pozitivni vidiki na ravni posameznikov, osebni odnosi	5
Pomoč pri delu in odvoz smeti	4
Medkulturnost in raznolikost	3
Drugi odgovori (nerazvrščeno)	7
SKUPAJ	29

Podrobnejši pregled odgovorov, razvrščenih v kategorije, se nahaja v dodatku.

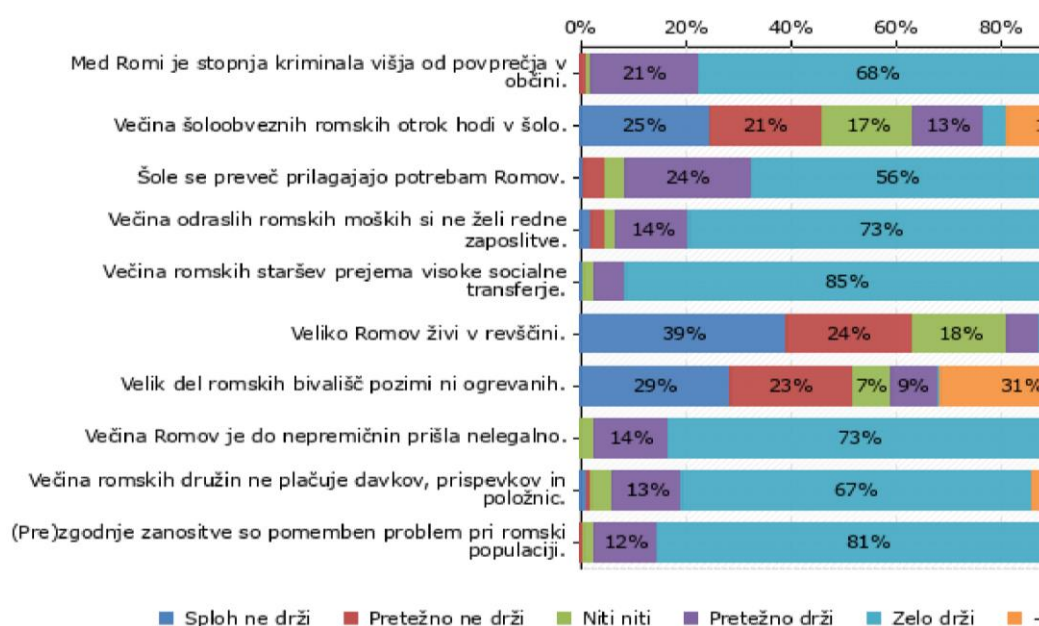
6 Poznavanje romske problematike

V tem razdelku nas je zanimalo, do katere mere prebivalci in prebivalke KS Cerklje ob Krki poznajo izzive in razmere, s katerimi se sooča Romsko prebivalstvo.

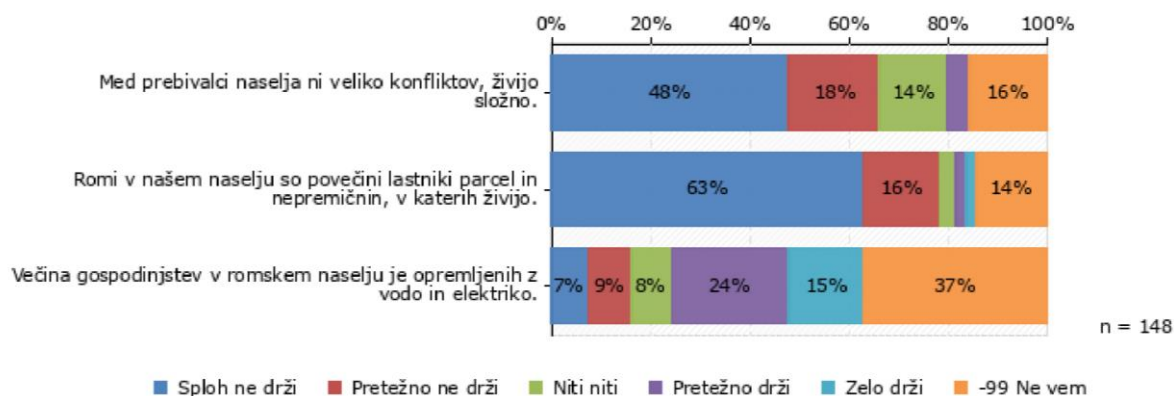
S tem razdelkom smo želeli izpolniti cilja 2 in 3, predstavljena v uvodu te raziskave.

Respondenti so odgovarjali na dva seta vprašanj s skupaj 13 trditvami, povezanimi z romsko skupnostjo. Na prvi set (Q8) smo prejeli odgovore 150-ih anketirancev, na drugi set (Q9) pa smo prejeli odgovore 148 anketirancev.

Anketirani so na petstopenjski lestvici za vsako trditev podali svoje mnenje o njeni resničnosti: ali le-ta »sploh ne drži«, »pretežno ne drži«, »niti ne drži, niti drži«, »pretežno drži« ali pa »zelo drži«. Poleg te lestvice so imeli anketiranci tudi možnost, da izberejo odgovor »ne vem«.

Graf 12: Koliko po vašem mnenju za Rome v naselju Krušče držijo ali ne držijo naslednje trditve? (n = 150)

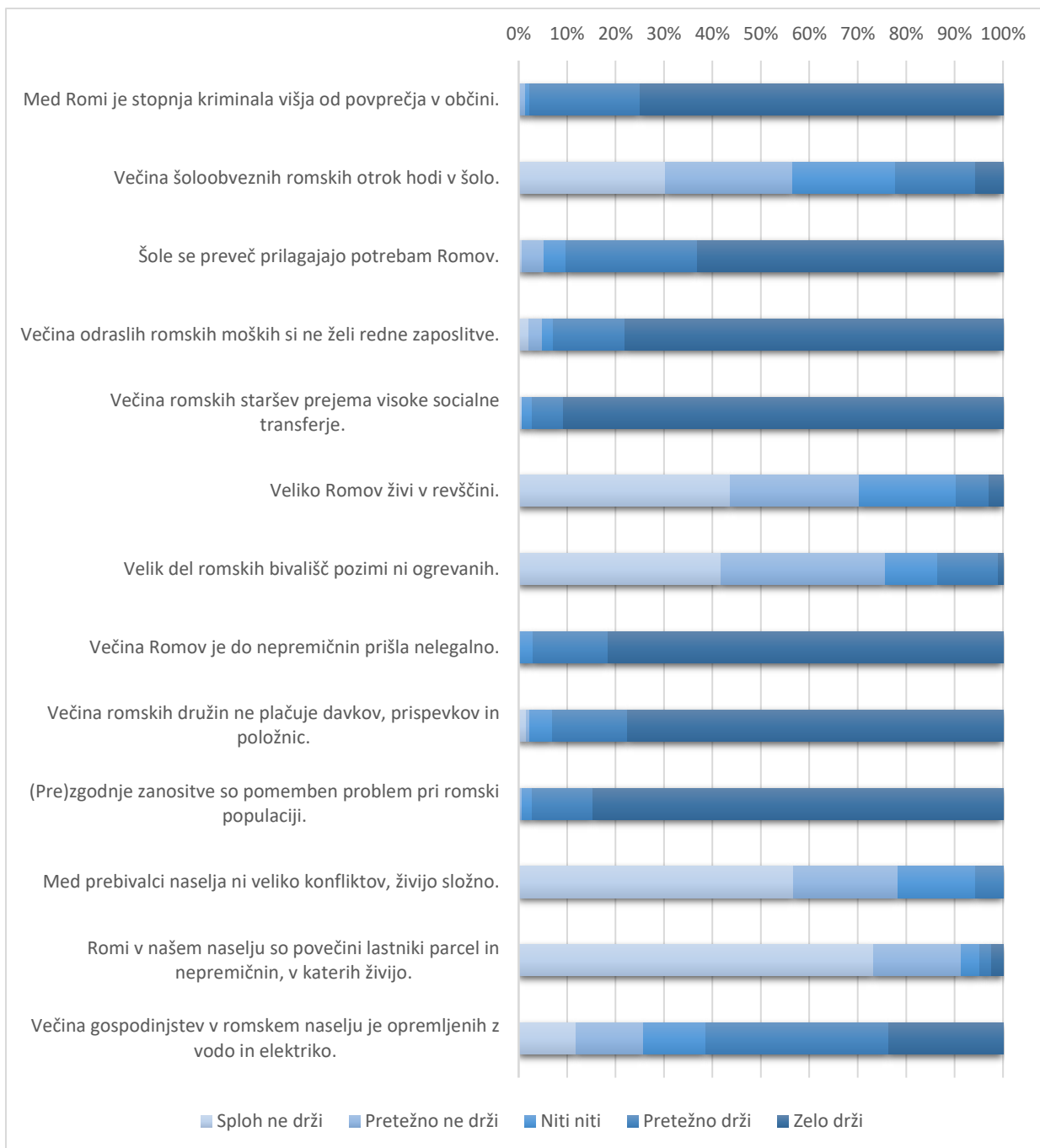

Graf 13: Koliko po vašem mnenju za Rome v naselju Krušče držijo ali ne držijo naslednje trditve? (n = 148).

Če izvzamemo odgovore »ne vem« in si ogledamo samo odgovore tistih, ki so podali svoja mnenja, dobimo podatke, ki so prikazani v nadaljevanju – v tabeli in grafu.

		Sploh ne drži	Pretežno ne drži	Niti niti	Pretežno drži	Zelo drži	Skupaj
Q8a	Med Romi je stopnja kriminala višja od povprečja v občini.	0 0%	2 1%	1 1%	31 23%	102 75%	136 100%
Q8b	Večina soloobveznih romskih otrok hodi v šolo.	37 30%	32 26%	26 21%	20 16%	7 6%	122 100%
Q8c	Šole se preveč prilagajajo potrebam Romov.	1 1%	6 5%	6 5%	36 27%	84 63%	133 100%
Q8d	Večina odraslih romskih moških si ne želi redne zaposlitve.	3 2%	4 3%	3 2%	21 15%	110 78%	141 100%
Q8e	Večina romskih staršev prejema visoke socialne transferje.	1 1%	0 0%	3 2%	9 6%	127 91%	140 100%
Q8f	Veliko Romov živi v revščini.	59 44%	36 27%	27 20%	9 7%	4 3%	135 100%
Q8g	Velik del romskih bivališč pozimi ni ogrevanih.	43 42%	35 34%	11 11%	13 13%	1 1%	103 100%
Q8h	Večina Romov je do nepremičnin prišla nelegalno.	0 0%	0 0%	4 3%	21 16%	110 81%	135 100%
Q8i	Večina romskih družin ne plačuje davkov, prispevkov in položnic.	2 2%	1 1%	6 5%	20 16%	100 78%	129 100%
Q8j	(Pre)zgodnje zanositve so pomemben problem pri romski populaciji.	0 0%	1 1%	3 2%	18 13%	121 85%	143 100%
Q9a	Med prebivalci naselja ni veliko konfliktov, živijo složno.	71 57%	27 22%	20 16%	7 6%	0 0%	125 100%
Q9b	Romi v našem naselju so povečini lastniki parcel in nepremičnin, v katerih živijo.	93 73%	23 18%	5 4%	3 2%	3 2%	127 100%
Q9c	Večina gospodinjstev v romskem naselju je opremljenih z vodo in elektriko.	11 12%	13 14%	12 13%	35 38%	22 24%	93 100%

Tabela 1: V kolikšni meri veljajo naslednje trditve? (Q8 in Q9)

Graf 14: Koliko po vašem mnenju za Rome v naselju Krušče držijo ali ne držijo naslednje trditve? (Q8 in Q9)

6.1 S katerimi trditvami se anketiranci v največji meri strinjajo?

Največji odstotek anketirancev je mnenja, da zelo držijo ali pretežno držijo naslednje trditve:

1. **Med Romi je stopnja kriminala višja od povprečja v občini (Q8a).** Kar 98 % vseh, ki so izrazili svoje mnenje meni, da ta trditev ali zelo drži (75 %) ali pretežno drži (23 %). 1 % vprašanih je neopredeljen in 1 % meni (2 osebi), da trditev pretežno ne drži. Nihče ni mnenja, da trditev sploh ne drži.
2. **(Pre)zgodne zanositve so pomemben problem pri romski populaciji (Q8j).** Tudi tu slabih 98 % vseh, ki so izrazili svoje mnenje meni, da ta trditev ali zelo drži (85 %) ali pretežno drži (13

%). 2 % vprašanih sta neopredeljena in slab 1 % meni (1 oseba), da trditev pretežno ne drži. Nihče ni mnenja, da trditev sploh ne drži.

3. **Večina romskih staršev prejema visoke socialne transferje (Q8e).** 97 % vseh, ki so izrazili svoje mnenje trdi, da ta trditev zelo ali pretežno drži. Vendar pa kar 91 % meni, da ta trditev zelo drži, delež »pretežno drži« odgovorov pa je manjši (6 %). 2 % vprašanih sta neopredeljena in slab 1 % meni (1 oseba), da trditev sploh ne drži. Nihče ni mnenja, da trditev pretežno ne drži.
4. **Večina Romov je do nepremičnin prišla nelegalno (Q8h).** Tudi tu kar 97 % vseh, ki so izrazili svoje mnenje, meni, da ta trditev ali zelo drži (81 %) ali pretežno drži (16 %). 3 % vprašanih je neopredeljenih. Nihče ni mnenja, da trditev ne drži (v katerikoli kategoriji).
5. **Večina romskih družin ne plačuje davkov, prispevkov in položnic (Q8i).** 94 % vseh, ki so izrazili svoje mnenje, meni, da ta trditev ali zelo drži (78 %) ali pretežno drži (15%). 2 % vprašanih je neopredeljenih, 5 % pa jih meni, da trditev ne drži (3 % pretežno ne drži in 2 % sploh ne drži).
6. **Večina odraslih romskih moških si ne želi redne zaposlitve (Q8d).** 93 % vseh, ki so izrazili svoje mnenje, meni, da ta trditev ali zelo drži (78 %) ali pretežno drži (16 %). 5 % vprašanih je neopredeljenih, 3 % pa jih meni, da trditev ne drži (1 % pretežno ne drži in 2 % sploh ne drži). Kot zanimivost gre omeniti, da gre za vprašanje z največjim številom podanih mnenj, kar pomeni, da je bil delež udeležencev, ki je odgovorilo z »ne vem« pri tej trditvi najmanjši.
7. **Šole se preveč prilagajajo potrebam Romov (Q8c).** 90 % vseh, ki so izrazili svoje mnenje, meni, da ta trditev ali zelo drži (63 %) ali pretežno drži (27 %). 5 % vprašanih je neopredeljenih, 6 % pa jih meni, da trditev ne drži (5 % pretežno ne drži in 1 % sploh ne drži).
8. **Večina gospodinjestev v romskem naselju je opremljenih z vodo in elektriko (Q9c).** »Samo« 62 % vseh, ki so izrazili svoje mnenje, meni, da ta trditev zelo drži (24 %) ali pretežno drži (38 %). 13 % vprašanih je neopredeljenih, 26 % pa jih meni, da trditev ne drži (12 % pretežno ne drži in 14 % sploh ne drži). Gre tudi za trditev, pri kateri je največji delež vprašanih odgovoril z »ne vem« in tako ni podal mnenja, in sicer je to storilo kar 37 % udeležencev.

6.2 S katerimi trditvami se anketiranci v največji meri ne strinjajo?

1. **Romi v našem naselju so povečini lastniki parcel in nepremičnin, v katerih živijo (Q9b).** Kar 91 % vseh, ki so izrazili svoje mnenje, se s to trditvijo ne strinja, in sicer menijo da ta trditev ali sploh ne drži (73 %) ali pretežno ne drži (18 %). 4 % vprašanih je neopredeljenih, 4 % pa jih meni, da trditev drži (2 % pretežno drži in 2 % popolnoma drži).
2. **Med prebivalci naselja ni veliko konfliktov, živijo složno (Q9a).** 79 % vseh anketirancev, ki so izrazili svoje mnenje, se s to trditvijo ne strinja, in sicer menijo da ta trditev ali sploh ne drži (57 %) ali pretežno ne drži (22 %). Kar 16 % vprašanih je neopredeljenih, 6 % pa jih meni, da trditev pretežno drži. Nihče ni mnenja, da trditev popolnoma drži.
3. **Velik del romskih prebivališč pozimi ni ogrevanih (Q8g).** Tudi pri tej trditvi se 79 % vseh anketirancev, ki so izrazili svoje mnenje, s to trditvijo ne strinja, in sicer menijo da ta trditev ali sploh ne drži (42 %) ali pretežno ne drži (34 %). 11 % vprašanih je neopredeljenih, 14 % pa jih meni, da trditev drži (13 % pretežno drži in 1 % popolnoma drži). Kot zanimivost velja omeniti, da je pri tej trditvi delež odgovorov »ne vem« precej velik (31 % vseh odzivov – več o tem v nadaljevanju).

4. **Veliko Romov živi v revščini (Q8f).** 71 % vseh udeležencev v anketi, ki so izrazili svoje mnenje, s to trditvijo ne strinja, in sicer menijo da ta trditev ali sploh ne drži (44 %) ali pretežno ne drži (27 %). Kar petina vprašanih (20 %) je neopredeljenih (kar je drugi najvišji odstotek neopredeljenih), 10 % pa jih meni, da trditev drži (7 % pretežno drži in 3 % popolnoma drži).
5. **Večina šoloobveznih romskih otrok hodi v šolo (Q8b).** Tu je odstotek udeležencev, ki so izrazili svoje mnenje in se s to trditvijo ne strinja, nekoliko nižji - 56 %. (sploh ne drži 33 % in pretežno ne drži 26 %). Več kot petina vprašanih (21 %) je neopredeljenih (kar je najvišji odstotek neopredeljenih), 22 % pa jih meni, da trditev drži (16 % pretežno drži in 6 % popolnoma drži).

6.3 Odgovor »Ne vem.« kot pokazatelj zavedanja nepoznavanja romske problematike

V odgovorih »Ne vem« se kaže na nepoznavanje nekaterih področij in razmer, v katerih živijo Romi. Kako so torej razporejeni ti?

Delež odgovorov »Ne vem« je najvišji pri dveh trditvah, ki se dotikata opremljenosti romskih bivališč. **37 % udeležencev ne ve, kašna je situacija v romskem naselju z vodo in elektriko (Q9c), 31 % pa ne ve, kako je z ogrevanjem (Q8g).**

Prav tako je nezanemarljiv delež tistih, ki so odgovor »Ne vem« označili na področju **obiskovanja šole s strani romskih otrok (19 %)** ter tistih, ki so to storili pri trditvi **o konfliktih v sami romski skupnosti (16 %).**

Nepoznavanje področja plačevanja prispevkov in davkov je označilo 14 % respondentov, prav toliko (14%) pa tudi nepoznavanje lastništva parcel in nepremičnin.

7 Prepoznavanje potencialov za boljšo vključenost in sodelovanje

V tem razdelku nas je zanimalo, do katere mere prebivalci in prebivalke KS Cerklje ob Krki prepoznavajo potenciale za boljšo vključenost Romov.

S tem razdelkom smo želeli izpolniti predvsem cilj 5, predstavljen v uvodu te raziskave.

Na odprto vprašanje »**Kaj lahko Romi doprinesejo k slovenski kulturi?**« (Q10) je odgovorilo 132 anketiranih, od tega je bilo 7 odgovorov praznih polj (oz. Označenih z »/«, ».«, »?«). Prav tako je 7 vprašanih na vprašanje odgovorilo z »ne vem«. Velika večina odzivov je bila negativna. V nadaljevanju so najprej predstavljeni pozitivni odzivi, sledijo jim negativni.

V 34 odgovorih so anketiranci dejansko naštevati doprinose. Te smo razdelili na naslednje kategorije:

- **Romska kultura in jezik:** »romsko kulturo«, »da ohranjajo svoj jezik in kulturo, z ohranjanjem svoje kulture in jezika lahko prispevajo k raznolikosti slovenske kulture«, »njihova kultura«, »svojo kulturo« (4x), »njihov jezik«, »edino, da prikažejo svojo kulturo«, »identično romsko kulturo«, »vsekakor so del naše zgodovine in imajo verjetno zanimivo ustno izročilo kakor tudi glasbo«, »bolj odprtost in predstaviti njihovo kulturo«.
- **Romska glasba in ples:** »glasba«, (3x) »romska kultura je ples in petje«, »romska glasba in ples«, »predstavijo svoj ples, pesmi, svojo narodno nošo, običaje«.
- **Romski običaji:** »svoje običaje« (2x), »tradicijo nosijo iz roda v rod«.
- **Različnosti in raznolikost:** »zgolj raznolikost kulture«, »različnost«, »raznolikost, sproščenost, nekaj "civilom" večinoma neznanega«, »veliko, k splošnemu razvoju slovenske družbe, ki jo sestavlja veliko različnih veroizpovedi, kultur, etničnih skupnosti itn.«
- **Kulinarika** (2x)
- **Vključevanje v delo in izobraževanje:** »s svojim doprinosom z lastnim delom, moški in ženske, in zaslužkom so zadovoljni in doprinesejo mir v svojo bližino.«, »izobraževanje, spoštovanje, neagresivnost itd.«, »najbolj delo, slovensko kulturo in šolanje«, »spoštovanje, da otroci začnejo obiskovati vrtec, da hodijo redno v šolo, da se starši zaposlijo.....«
- **Drugo:** »odnos do pokojnih (daljše slovo); ljubezen do družine, do otrok, več otrok, več življenja, »veščine preživetja«, »vsak kulturni človek, ne glede na poreklo, lahko doprinese h kulturi na splošno, ne delam razlik«, »veliko več kot nevzgojeni slovenski otroci ki so glede na pismenost na ravni marginaliziranih skupin kot so romi. tudi sama ne vem kaj lahko doprinesem slovenski kulturi zato se nimam za nič boljšo od njih.«

84 odzivov pa ni opisovalo doprinosov ali so imeli ti pretežno negativno konotacijo. Razdelili smo jih na spodnje kategorije:

- **Ne morejo doprinesiti ničesar:** »nič« (30x), »nič-samo sramoto« (2x), »nic, ker niso nikamor vključen«, »popolnoma nič, od njih ni bilo še nikoli nobene koristi«, »nič. ker jih ni prida.«, »nič, ker še slovenščino slabo govorijo.«, »nič, ne slabo znajo slovenski jezik.«, »nič, ker jim je kultura tuj pojem oz. nepoznan«, »nič - oni so romi«, »v takšnem stanju kot so sedaj nič.«, »s takšnim načinom življenja, ki ga živijo – nič.«, »nič dobrega«, »ničesar.«, »čisto nič, samo probleme«, »čisto čisto nič«, »romi v kruščah ne doprinašajo k slovenski kulturi. lahko bi se zgledovali po prekmurskih romih«, »nič, saj ne razumejo besede kultura. ko jo bodo osvojili, bodo lahko začeli graditi na kulturi. tu predvsem mislim na populacijo staro do 30 let (takšne so moje izkušnje).«, »s trenutnim obnasanjem nic«, »nič razen da svoje otroke ucijo isto živeti kot oni ne posteno«.
- **Doprinesejo lahko malo:** »malo«, »ne veliko« (3x), »bore malo.« »zelo malo«, »zelo malo oziroma skoraj nič« (2x), »ne vem če kaj«.
- **Povezanost s kriminalom:** »kako se izvršuje kriminal«, »kriminal«, »nič - razen tega da širijo kriminal.«

- **Morajo se civilizirati:** »da se civilizirajo«, »ko se bodo civilizirali, hodili v službo, plačevali državi in živeli na svojem zemljišču.«, »to da se civilizirajo«.
- **Morajo spoštovati zakone in druge:** »doslednje spoštovanje zakonodaje«, »da spoštujejo ostale državljane, ki hodijo v službe in prinašajo denar v blagajno iz katere črpajo denar.«, »njihova kultura me ne moti, spoštujejo naj večino«.
- **Potrebujejo zaposlitev:** »najprej se morajo zaposliti«, »morali bi narediti vsaj osnovno šolo, hoditi v službe tako kot mi, ne pa samo jemati in nič dajati«, »mir, naj se zaposlijo in naj jim posegajo v socialne transverje«, »delo kot vsi ljudje. ukinit socialne«.
- **Potrebujejo izobrazbo:** »da se izobražujejo, delajo, se ne ukvarjajo s kriminalom...da brez de«, »vsi morajo naredit devetletko - potem naprej študirat!? al pa iti v kakšno poklicno šolo.«.
- **Drugo:**
 - »doprinašajo edino minus k slovenski kulturi. vsi si po pisarnah mažete oči, kako se bo stanje uredilo. ne bo se uredilo! stanje je že v tako globokem dreku, da se več ne more urediti. ne vem zakaj si vsi govorite, kako bo bolje, nakladate kako jih je potrebno civilizirati, nihče od vas pa ne vidi, da če se jih ni civiliziralo v toliko letih do sedaj, se jih tudi sedaj ne bo. dobivajo ogromno socialne pomoči, medtem, ko so ljudje v celotni občini brežice, kateri so hodili v službo, pa sedaj prejemajo pokojnino nižjo od socialnih transferjev, ki jih prejemajo cigani. sramota za občino, da se to podpira in se nič ne stori na tem področju. če bi kdo od vodilnih imel "jajca" in stopil pred kamero, povedal v kakšnem sranju je stanje s cigani, bi se mogoče vsaj kaj rešilo. dokler pa vse na lep način, pa ne bo nič bolje. oprostite vsem izrazom.«,
 - »kaj lahko doprinesejo z svojo aroganco in zadržanim, pijančevanje, vandalizmom in nasiljem ki ga izvajajo po občini.«
 - »ne vidim kaj bi lahko prinesli, ker nimajo svoje pristne kulture«
 - »isto kot ostala populacija. kdo je rom, cigan?? ali ni slovenec? cigan je slovenec kot jaz, niso tuja vrsta v sloveniji, da bi kaj doprinasala v slovenski kulturi. nesmisleno vprašanje. vsak državljan lahko isto doprinese slovenski kulturi.«
 - »naj ohranjajo svoje običaje to me ne moti, ampak da kradejo po cesti nevarno vozijo ogrožajo nas in naše otroke to pa ne bomo dovolili.«
 - »če bi v kruščah malo tišje navijali hrvaške glasbene vložke, pa tudi do 24 ure bi bilo dovolj«
 - »če bi poznali tudi dolžnosti in ne samo pravice potem bi lahko lepo živeli skupaj«
 - »slovenski kulturi težko, ker nimajo osnovnega vedenja. preveč jim gledajo čez prste v šoli, policija na cesti enako....«
 - »če bi ...«
 - »samo mlajši, šoloobvezni otroci, odrasli pa stara navada, železna srjaca«
 - »naša kultura jih ne zanima«
 - »železo«

Na vprašanje »Česa bi se morali Romi za večjo vključenost v slovensko družbo še naučiti?« (Q11) so anketiranci podali 135 odzivov. Od njih ni bilo nobenega odgovora, ki bi označevalo prazno polje (presledek, /, »ne vem« ...).

Večina odgovorov je sestavljena iz naštevanja različnih lastnosti, drž in kompetenc, zato smo v takšnih primerih tudi posamezne odgovore razdelili na segmente. Segmente smo ročno razdelili v kategorije. Te so predstavljene v spodnji tabeli.

Kategorija odgovora	Frekvenca
---------------------	-----------

Zaposlitve, dela in delovnih navad	50
(slovenske) kulture	37
Slovenskega jezika	26
izobrazba	21
Spoštovanja (splošnega, predpisov, zakonov in pravil)	14
Lepega in primernega obnašanja	13
(državljanskih) dolžnosti	12
Higiene, čistosti in urejenosti	11
Poštenosti	10
Bontona	7
Ne krasti	6
Odgovornost do narave in odlaganje odpadkov	5
Reda, spoštovanje tuje lastnine	4
Odgovornosti, pismenosti (pisanja in branja), socializacije, sodelovanja, spoštljivega vedenja, civilizacije	3
Marljivosti, moralnih vrednot, ne lagati, odnosov, olike, poslušnosti/poslušanja, strpnosti, vse	2
Discipline, marsikaj, ne groziti, običajev, plačevanje davkov, politične pismenosti, prijaznosti, socializma, manir, pozdravljanja, sočutnosti, avtoritete, upoštevanja družbenih norm	1

V dodatku za vsako kategorijo navajamo nekaj primerov izjav.

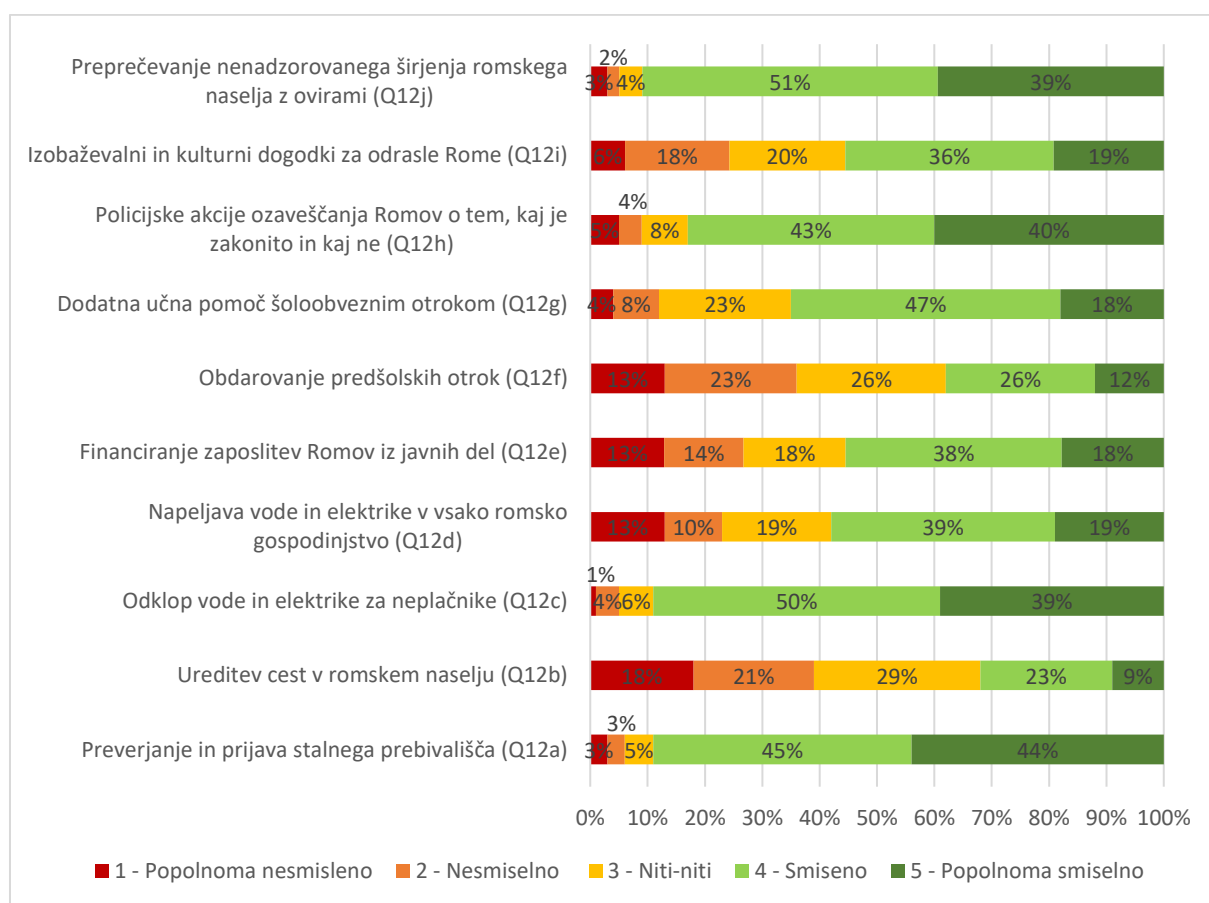
8 Ocena smiselnosti posameznih ukrepov

V tem razdelku nas je zanimalo, do katere mere prebivalci in prebivalke KS Cerklje ob Krki poznajo že veljavne ali potencialne ukrepe, povezane z Romi ter v kolikšni meri se jim zdijo posamezni ukrepi smiselni.

S tem razdelkom smo želeli izpolniti cilj 3, predstavljen v uvodu te raziskave.

Vprašanje Q12, ki meri ta odnos, je sestavljeno iz 10 ukrepov. Respondenti so imeli nalogo pri vsakem od njih označiti njegovo smiselnost na 5-stopenjski lestvici: 1 – popolnoma nesmiselno, 2 – nesmiselno, 3 – niti-niti, 4 – smiselno, 5 – popolnoma smiselno.

Rezultate prikazuje spodnji graf.

Graf 15: Z ocenami od 1 do 5 ocenite smiselnost ukrepov, ki se v naselju Krušče že, ali pa bi se lahko izvajali z namenom boljšega vključevanja Romov. (Q12)

Respondenti so kot najbolj smiselne ocenili naslednje ukrepe (glede na delež odgovorov 4 – smiselno in 5 – popolnoma smiselno):

- preprečevanje nenadzorovanega širjenja romskega naselja z ovirami: 90%,
- odklop vode in elektrike za neplačnike: 89%,
- preverjanje in prijava stalnega prebivališča: 89%,
- policijske akcije ozaveščanja Romov o tem, kaj je zakonito in kaj ne: 83%.

Vsem naštetim ukrepom je skupno to, da naslavlajo (temeljitejše) omejevanje in/ali kaznovanje Romov.

Kot najmanj smiselna ukrepa so respondenti označili:

- ureditev cest v romskem naselju: 32% in
- obdarovanje predšolskih otrok: 38%.

Ostale ukrepe so respondenti ocenili med obema predstavljenima robovoma.

8.1 Ocena smiselnosti ukrepov glede na starost in spol udeležencev

Za ponazoritev odstopanj pri posameznih segmentih glede na starost in spol smo se odločili za izračun »povprečnih ocen«, ki so jih posamezni segmenti podali vsakemu od desetih ukrepov.

Rezultati so prikazani v spodnji tabeli:

	Vsi	Povprečna ocena glede na starost			Povprečna ocena glede na spol	
		do 30	30-60	60 in več	moški	ženske
Preverjanje in prijava stalnega prebivališča (Q12a)	4,3	3,8	4,2	4,4	4,2	4,2
Ureditev cest v romskem naselju (Q12b)	2,9	2,8	2,6	3,2	2,8	3,0
Odklop vode in elektrike za neplačnike (Q12c)	4,2	4,1	4,2	4,3	4,2	4,2
Napeljava vode in elektrike v vsako romsko gospodinjstvo (Q12d)	3,4	3,0	3,3	3,7	3,4	3,4
Financiranje zaposlitev Romov iz javnih del (Q12e)	3,3	3,2	3,1	3,8	3,3	3,3
Obdarovanje predšolskih otrok (Q12f)	3,0	2,9	2,9	3,4	3,0	3,0
Dodatna učna pomoč šoloobveznim otrokom (Q12g)	3,7	3,7	3,5	4,0	3,7	3,7
Policijske akcije ozaveščanja Romov o tem, kaj je zakonito in kaj ne (Q12h)	4,1	3,9	4,0	4,3	4,0	4,1
Izobraževalni in kulturni dogodki za odrasle Rome (Q12i)	3,4	3,5	3,3	3,6	3,3	3,7
Preprečevanje nenadzorovanega širjenja romskega naselja z ovirami (Q12j)	4,2	3,7	4,2	4,4	4,3	4,1
Povprečna ocena segmenta	3,65	3,46	3,53	3,91	3,62	3,67

Povprečna ocena vseh odgovorov pri vseh ukrepih je **3,65**.

Največje strinjanje glede smiselnosti ukrepov ima generacija 60+, ki je podala pri skoraj vseh odgovorih najvišje povprečne ocene. Izjema je Q12h, ki ima največ podpore pri mladih (do 30 let).

Glede na spol udeležencev pa razlike med ocenami ukrepov niso tako velike kot glede na starost. Na različnost odgovorov bolj kot spol vpliva starostna skupina.

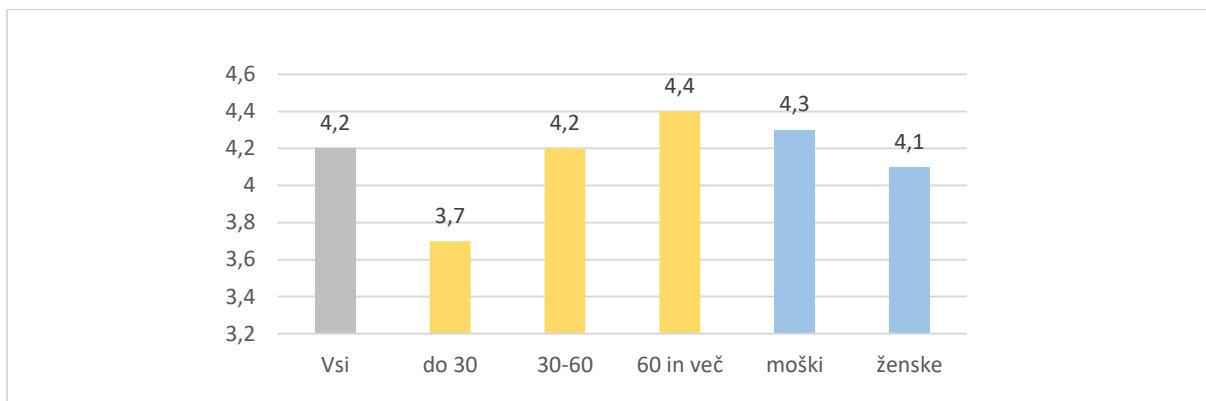
Podatki iz zgornje tabele so v nadaljevanju prikazani tudi na grafih.

8.2 Pregled ocene smiselnosti posameznih ukrepov

Preprečevanje nenadzorovanega širjenja romskega naselja z ovirami (Q12j).

Kot smiselni ta ukrep ocenjuje 90 % tistih, ki so podali svoje mnenje, in sicer jih 39 % meni, da gre za zelo smiselni ukrep, 51 % pa, da je smiselni. 4 % je neopredeljenih, 5 % pa se zdi ukrep nesmiseln (2 % nesmiseln in 3 % zelo nesmiseln).

Ta ukrep je dosegel povprečno oceno 4,2. Na spodnjem grafu pa je prikazano povprečje v posameznih segmentih populacije. Iz podatkov je razvidno, da ukrep kot najmanj smiselnega dojemajo mladi (do 30 let). Gre tudi za enega od ukrepov, pri katerem opazimo razliko pri segmentaciji glede na spol, ki pa ni velika.

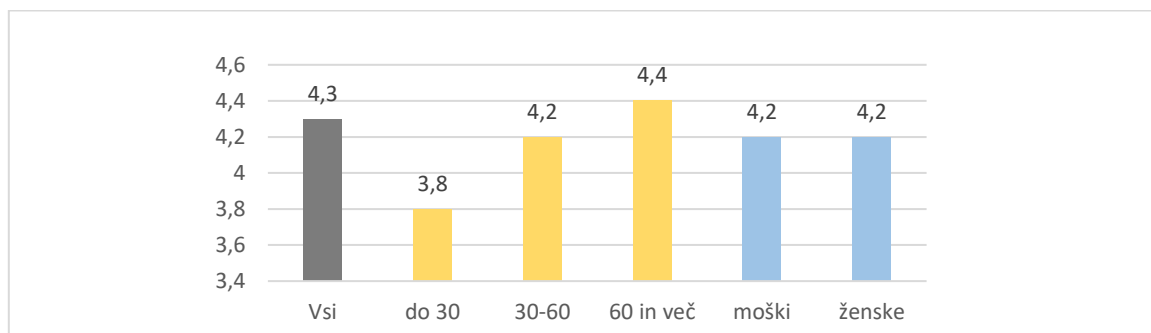

Graf 16: Preprečevanje nenadzorovanega širjenja romskega naselja z ovirami (Q12j).

Preverjanje in prijava stalnega prebivališča (Q12a).

Za smiselnega ta ukrep ocenjuje 89 % tistih, ki so podali svoje mnenje, in sicer jih 44 % meni, da gre za zelo smiselni ukrep, 45 % pa, da je smiselni. 5 % je neopredeljenih, 6 % pa se zdi ukrep nesmiseln (3 % nesmiseln in 3 % zelo nesmiseln).

Ta ukrep je dosegel povprečno oceno 4,2. Na spodnjem grafu pa je prikazano povprečje v posameznih segmentih populacije.

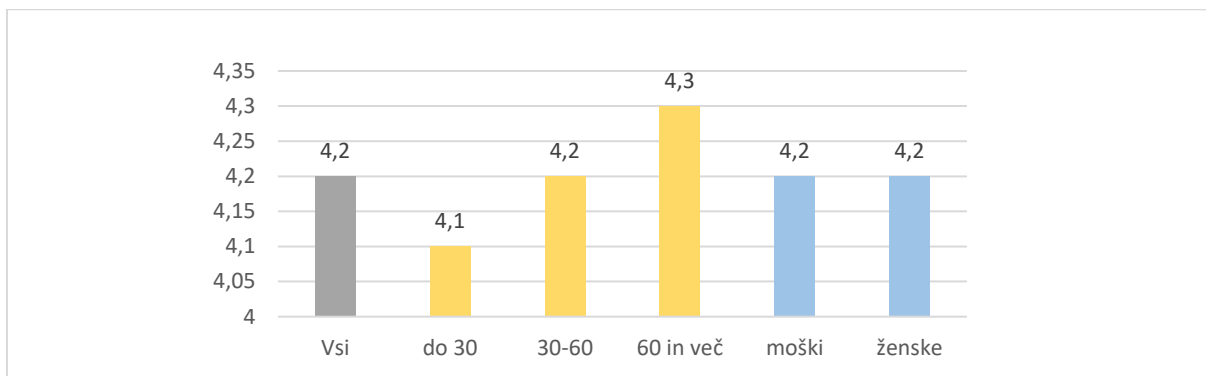
Graf 17: Preverjanje in prijava stalnega prebivališča (Q12a).

Iz podatkov je razvidno, da ukrep kot najmanj smiselnega dojemajo mladi (do 30 let) ter da spol udeležencev raziskave ne igra bistvene vloge.

Odklop vode in elektrike za neplačnike (Q12c).

Za smiselnega ta ukrep ocenjuje 89 % tistih, ki so podali svoje mnenje, in sicer jih 39 % meni, da gre za zelo smiselni ukrep, 50 % pa, da je smiselni. 6 % je neopredeljenih, 5 % pa se zdi ukrep nesmiseln (4 % nesmiseln in 1 % zelo nesmiseln).

Ta ukrep je dosegel povprečno oceno 4,2. Na spodnjem grafu pa je prikazano povprečje v posameznih segmentih populacije, pri čemer vidimo, da ne prihaja do večjih odstopanj v samem (ne)strinjanju glede smiselnosti ukrepa.

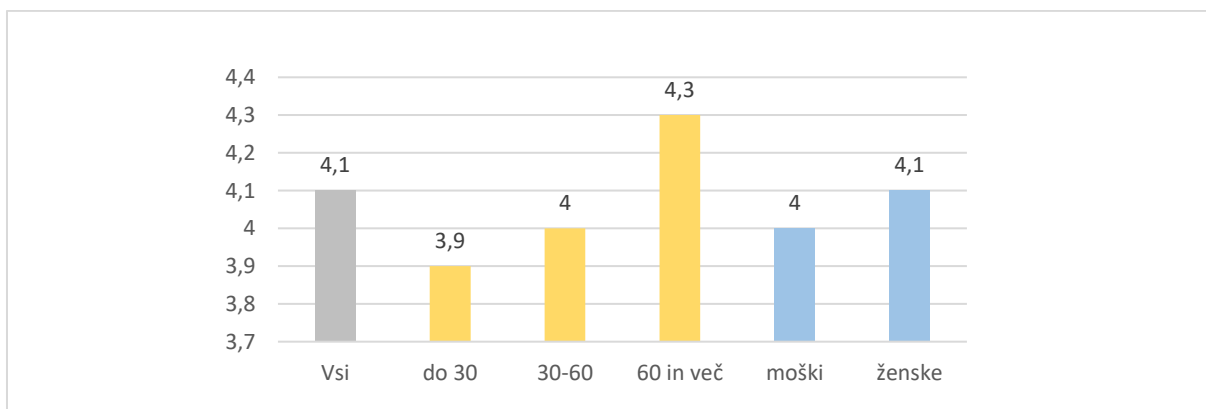

Graf 18: Odklop vode in elektrike za neplačnike (Q12c).

Policijske akcije ozaveščanja Romov o tem, kaj je zakonito in kaj ne (Q12h).

Za smiselnega ta ukrep ocenjuje 83 % tistih, ki so podali svoje mnenje, in sicer jih 40 % meni, da gre za popolnoma smiseln ukrep, 43 % pa, da je smiseln. 8 % je neopredeljenih, 9 % pa se zdi ukrep nesmiseln (4 % nesmiseln in 5 % popolnoma nesmiseln).

Ta ukrep je dosegel povprečno oceno 4,1. Na spodnjem grafu je prikazano povprečje v posameznih segmentih populacije, pri čemer vidimo, da prihaja do rahlih razlik pri različnih starostnih skupinah, in sicer prepričanje o smiselnosti ukrepa s starostjo narašča. Gre tudi za enega od ukrepov, pri katerem opazimo razliko pri segmentaciji glede na spol, ki pa je izredno majhna.

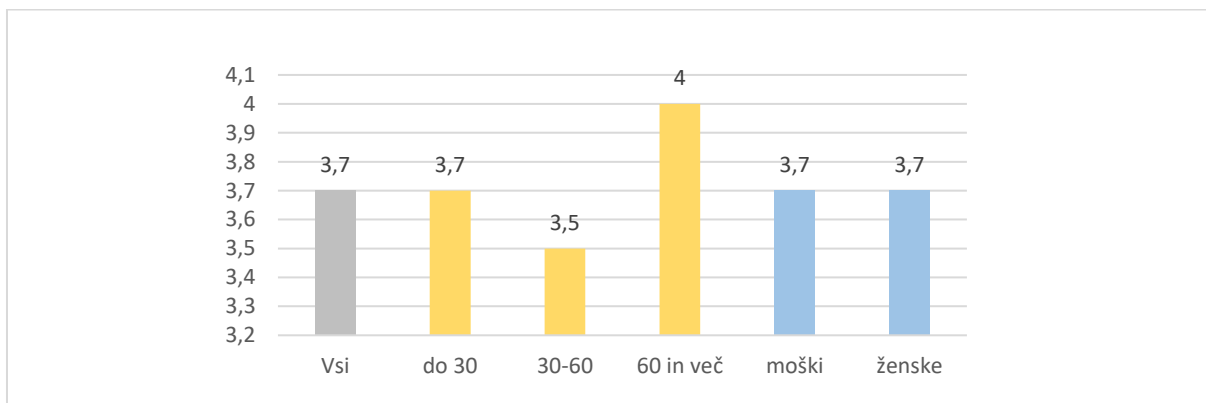
Graf 19: Policijske akcije ozaveščanja Romov o tem, kaj je zakonito in kaj ne (Q12h).

Nekoliko nižjo oceno smiselnosti imajo sledeči ukrepi. Pri tem velja poudariti, da tudi pri le-teh več kot polovica prebivalstva verjame v njihovo smiselnost.

Dodatna učna pomoč šoloobveznim otrokom (Q12g).

Za smiselnega ta ukrep ocenjuje 65 % tistih, ki so podali svoje mnenje, in sicer jih 18 % meni, da gre za popolnoma smiselni ukrep, 47 % pa, da je smiselni. 23 % je neopredeljenih, 12 % pa se zdi ukrep nesmiseln (od tega 4 % popolnoma nesmiseln).

Ta ukrep je dosegel povprečno oceno 3,4. Na spodnjem grafu je prikazano tudi povprečje v posameznih segmentih populacije, pri čemer vidimo, da prihaja do večjih odstopanj v samem (ne)strinjanju glede smiselnosti ukrepa pri različnih starostnih skupinah.

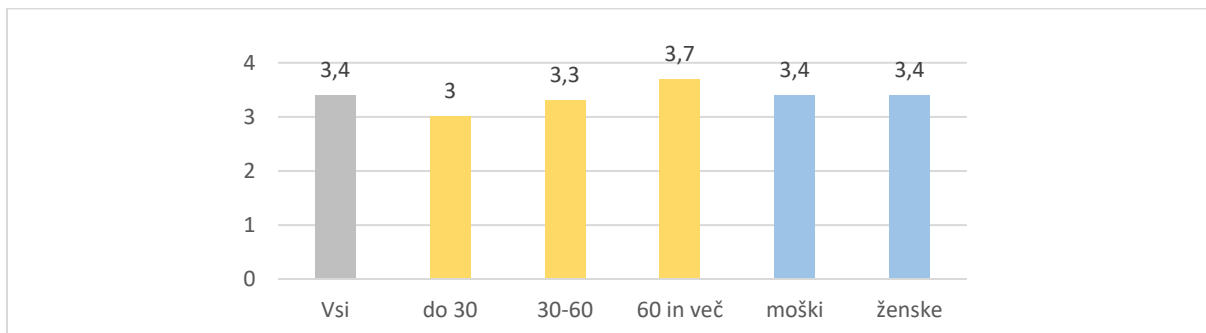

Graf 20: Dodatna učna pomoč šoloobveznim otrokom (Q12g).

Napeljava vode in elektrike v vsako romsko gospodinjstvo (Q12d).

Za smiselnega ta ukrep ocenjuje 58 % udeležencev, ki so podali svoje mnenje, v kar je všteti tudi 19 %, ki meni, da gre za zelo smiselni ukrep. 19 % je neopredeljenih, 23 % pa se zdi ukrep nesmiseln (10 % nesmiseln in 13 % popolnoma nesmiseln).

Ta ukrep je dosegel povprečno oceno 3,4. Na spodnjem grafu je prikazano tudi povprečje v posameznih segmentih populacije, pri čemer vidimo, da prihaja do večjih odstopanj v samem (ne)strinjanju glede smiselnosti ukrepa pri različnih starostnih skupinah, in sicer da s starostjo udeležencev strinjanje glede smiselnosti ukrepa raste.

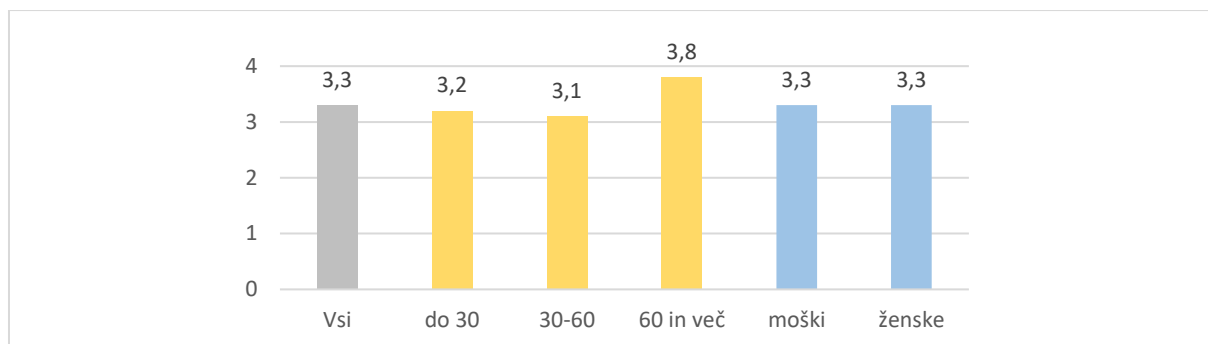
Graf 21: Napeljava vode in elektrike v vsako romsko gospodinjstvo (Q12d).

Financiranje zaposlitev Romov iz javnih del (Q12e).

Za smiselnega ta ukrep ocenjuje 65 % tistih, ki so podali svoje mnenje, in sicer jih 18 % meni, da gre za popolnoma smiselni ukrep, 47 % pa, da je smiselni. 23 % je neopredeljenih, 12 % pa se zdi ukrep nesmiseln (od tega 4 % popolnoma nesmiseln).

Ta ukrep je dosegel povprečno oceno 3,3. Na spodnjem grafu je prikazano tudi povprečje v posameznih segmentih populacije, pri čemer vidimo, da prihaja do večjih odstopanj v samem

(ne)strinjanju glede smiselnosti ukrepa pri različnih starostnih skupinah, in sicer bistveno izstopa starostna skupina 60 let in več s povprečno oceno 3,8.

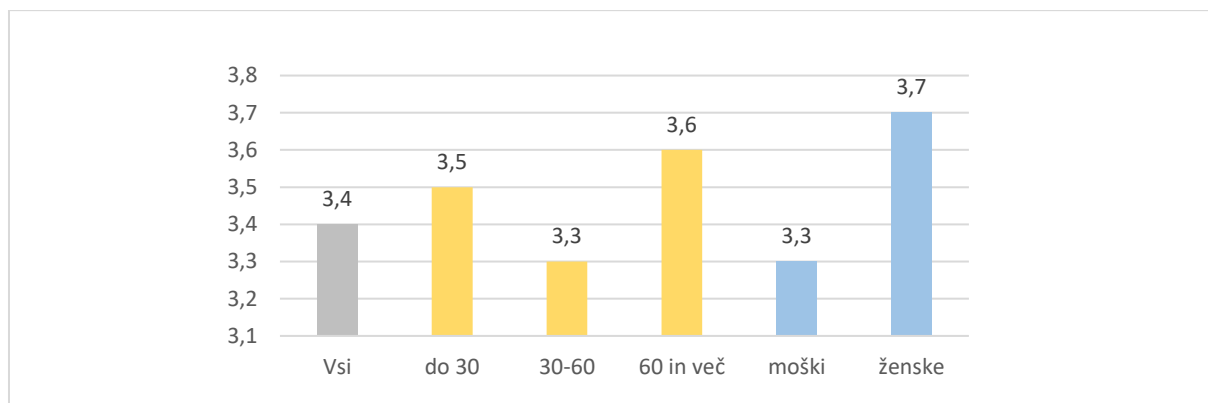

Graf 22: Financiranje zaposlitev Romov iz javnih del (Q12e).

Izobraževalni in kulturni dogodki za odrasle Rome (Q12i)

Za smiselnega ta ukrep ocenjuje 55 % tistih, ki so podali svoje mnenje, in sicer jih 18 % meni, da gre za zelo smiseln ukrep, 38 % pa, da je smiseln. 18 % je neopredeljenih, 27 % pa se zdi ukrep nesmiseln (14 % nesmiseln in 13 % popolnoma nesmiseln).

Kljub temu, da se s smiselnostjo ukrepa strinja manjši odstotek prebivalstva, kot s prejšnjim, je le-ta dosegel nekoliko višjo povprečno oceno 3,4. Na spodnjem grafu je prikazano tudi povprečje v posameznih segmentih populacije, pri čemer vidimo, da prihaja do manjših odstopanj v samem (ne)strinjanju glede smiselnosti ukrepa pri različnih starostnih skupinah. Gre tudi za ukrep, ki ima največje odstopanje pri povprečju glede na spol sodelujočih.

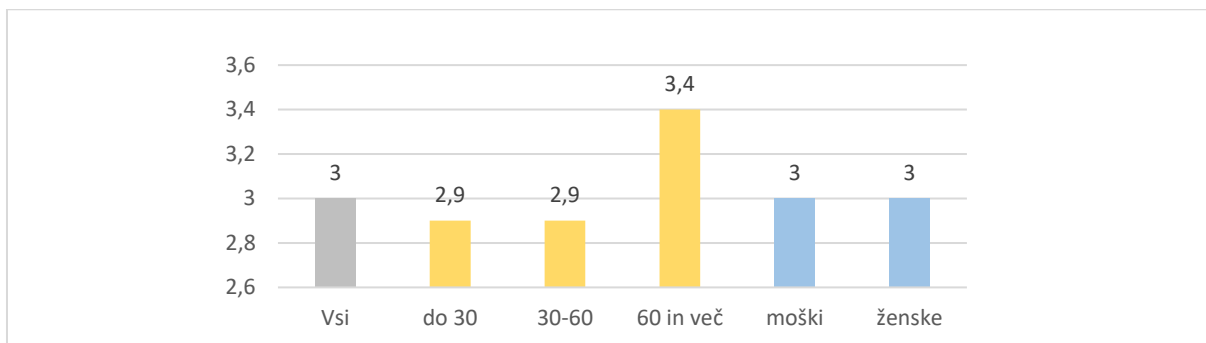
Graf 23: Izobraževalni in kulturni dogodki za odrasle Rome (Q12i).

Ukrepa, ki **najbolj delita mnenja občanov** kar se tiče njune smiselnosti, pa sta:

Obdarovanje predšolskih otrok (Q12f).

Za smiselnega ta ukrep ocenjuje 38 % anketirancev, in sicer jih 12 % meni, da gre za popolnoma smiseln ukrep. Za nesmiseln ukrep je označilo 36 % vprašanih, ki so podali svoje mnenje, pri čemer 13 % ukrep označilo za popolnoma nesmiseln. Kar 26 % anketirancev je neopredeljenih.

Ta ukrep je dosegel povprečno oceno 3,0. Na spodnjem grafu je prikazano tudi povprečje v posameznih segmentih populacije, pri čemer vidimo, da bistveno izstopa starostna skupina 60 let in več s povprečno oceno 3,4.

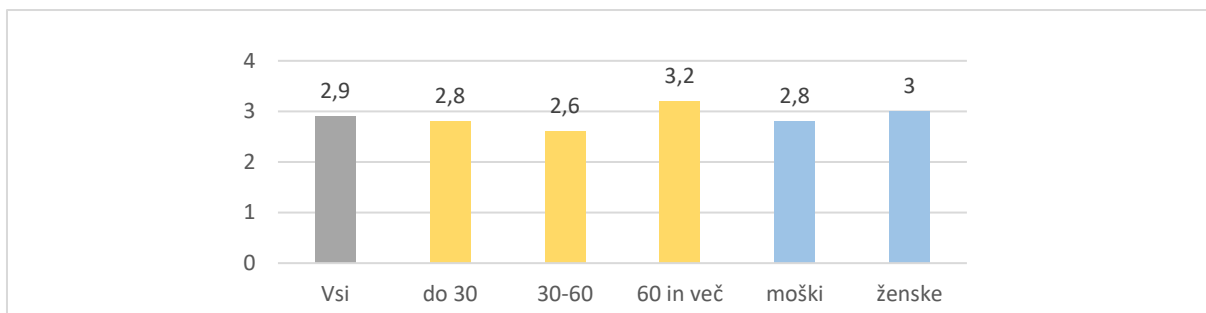

Graf 24: Obdarovanje predšolskih otrok (Q12f).

Ureditev cest v romskem naselju (Q12b).

Za smiselnega ta ukrep ocenjuje 32 % anketirancev, in sicer jih 9 % meni, da gre za popolnoma smiselni ukrep. Za nesmiseln ukrep je označilo 39 % vprašanih, ki so podali svoje mnenje, pri čemer 18 % ukrep označilo za popolnoma nesmiseln. Kar 29 % anketirancev ostaja neopredeljenih.

V povprečju je ta ukrep dosegel oceno 2,9. Na spodnjem grafu pa je prikazano povprečje v posameznih segmentih populacije, ki kaže, da ga kot najmanj smiselnega dojema generacija med 30 - 60 letom. Gre tudi za enega od ukrepov, pri katerem opazimo rahlo razliko pri segmentaciji glede na spol.

Graf 25: Ureditev cest v romskem naselju (Q12b).

8.3 Predlogi ukrepov s strani občanov

V vprašanju Q13, ki je bilo odprte narave, so bili respondenti pozvani k predlaganju ukrepov, ki bi po njihovem mnenju pripomogli k vključevanju Romov in boljšemu sobivanju z njimi.

Respondenti so posredovali 124 predlogov, pri čemer je posameznik lahko posredoval več predlogov.

Predloge smo ročno pregledali in razvrstili v podkategorije. Kjer je bilo v enem odgovoru več predlogov, smo le-te razdelili na različne podkategorije, kjer je bilo to smiselno.

Kategorija predloga	Frekvenca
Izobraževanje in zaposlovanje	41
Sankcije in nadzor	18
Zmanjšanje / ukinitvev socialnih transferjev	15
»Situacije se ne da odpraviti«	10

Razselitev Romov	10
Enaki zakoni za vse, izenačitev pravic	6
Sodelovanje institucij in KS	5
Reševanje problematike lastništva nepremičnin	4
Integracija	3
Drugi odgovori (nerazvrščeno)	12
SKUPAJ	124

Pregled odgovorov se nahaja v dodatku k raziskavi.

8.4 Kaj lahko za izboljšanje razmer storijo Romi in kaj lokalno prebivalstvo?

Na področju ukrepov smo v anketi respondentom postavili še dve odprti vprašanji: »Kaj bi lahko Romi sami storili za izboljšanje razmer?« (Q14) in »Kaj pa bi za izboljšanje razmer lahko storilo lokalno prebivalstvo?« (Q15).

Kaj bi lahko Romi sami storili za izboljšanje razmer?

Na to vprašanje se je z odgovorom odzvalo 117 anketirancev. Nekateri so našli zgolj en predlog, nekateri pa več. Takšne odgovore smo razdelili v več segmentov ter jih razdelili v kategorije.

28 vprašanih je menilo, da Romi sami ne bodo naredili ničesar. Pri tem navajajo različne razloge. 7 podanih odgovorov pa se ne nanaša neposredno na vprašanje.

V spodnji tabeli so naštet predlogi glede pojavnost posamezne kategorije:

Kategorija predloga	Frekvenca
Zaposlovanje in služenje denarja	25
Spoštovanje pravic in prenehanje s kriminalom	22
Spoštovanje prebivalcev in vključevanje v družbo	20
Izobraževanje	11
Prilagoditev okolju	7
Spremeniti način življenja in mišljenja	5
Skrb za red in okolje	4
Preselitev	4
Zmanjšati število rojstev	3
Drugo	7

Podrobnejši odgovori za vsako kategorijo so navedeni v dodatku.

Kaj pa bi za izboljšanje razmer lahko storilo lokalno prebivalstvo?

Na to vprašanje so se respondenti odzvali s 111 odgovori, od tega 37 odgovorov ocenjujemo kot konstruktivne. Razdelili smo jih v 5 kategorij, in sicer:

- **Razumevanje in tolerantnost:** "razumeli, da med njimi obstajajo nekateri, ki se želijo vključiti v našo družbo.", "večja tolerantnost z obeh strani", "kljub temu, da smo bili prebivalci v preteklosti že velikokrat razočarani nad (ne)reševanjem romske problematike, pokazati več strpnosti", "bilo bolj strpno do njihove kulture in jih sprejemalo v svoje vasi.", "jih sprejelo.",

"potrebna bi bila večja strpnost, ampak to je težko, po desetletjih sporov in hude krvi in sploh, ker na romski strani ni videti pripravljenosti za to, da bi spoštovali nase lastnino in zakone.", "zamenjalo odklonilen odnos za sprejemljivejšo držo.", "naj se poskusijo dat "v kožo" naših romov. vprašajmo se, kdo sploh želi zaposliti roma ...!!!", "da se poveča medsebojno zaupanje!", "strpnost"

- **Vključevanje v skupne (kulturne in druge) aktivnosti:** "vključenost v skupne projekte", "da bi medse povabili tudi rome ob raznih delo. akcijah in prireditvah", "1x mesečno veselica z romi. "fešta" socializacija! sprostitvev odnosov napetosti frustracij ...", "lahko bi jih vključevali v razne dogodke in izobraževanja.", "prirediti bi bilo potrebno več prireditev na katerih bi se lahko družili vsi. mislim da ima lokalno prebivalstvo velik odpor in preveč predsodkov."
- **Prijava prekrškov policiji in večji nadzor:** "prijava ob vsakem nezakonitem dogodku (trenutno se to ne izvaja, saj ni odziva s strani pristojnih služb, katerim so prijave podane).", "vztrajno prijavljati policiji njihove izpade glede prometa, ker so zelo nevarni v prometu", "da ne toleriramo njihovih kaznivih dejanj", "da se jih bolj kontrolira. kam se porabi denar. hiše delajo namerno na drugi zemlji (gazice) in se na privatni zemlji si zgradijo hišo in rečejo to je moja zemlja in hiša.", "vsak naj prijavi krajo oz. če je bil ogrožen na policijo.", "kot nič kolikokrat do sedaj, bomo še naprej klicali na 113 in prijavljali, strelske vaje, ter vesele in predvsem glasne družabne dogodke ki se za vlečejo v zgodnje jutranje ure, ko nekateri že vstanemo za v službo.", "trda roka daleč seže"
- **Zaposlovanje:** "najti jim zaposlitev, v primeru odklonitve dela prekinitve socialnih transferjev", "možnost in priložnost zaposlitve.", "- možnost dela na kmetijah, pri podjetnikih v socialnih in zdravstvenih ustanovah romi s.p. - lokalno prebivalstvo potrebuje pomoč pri košnji trave, obdelavi njih, ... socialno podjetništvo!!!", "v primeru, da bi romi pokazali interes za delo, vključevanje v lokalno skupnost, se jim lahko s strani lokalnega prebivalstva ponudi pomoč.", "lahko bi jim nudilo pomoč, če bi romi sami pokazali interes za delo, vključevanje v lokalne dejavnosti in prilagajanje lokalni skupnosti.", "javna dela za pridobitev kakršnih koli pravic iz naslova socialnih transferjev"
- **Sprejemanje v primeru sprembe njihovega vedenja ali zaradi pozitivnih učinkov ukrepov:** "sem prepričan, da bi lokalno prebivalstvo enakovredno sprejelo cigane v družbo, če jih nebi materialno in fizično ogrozili.", "ljudje jih bodo sprejeli, ko bodo videli, da se trudijo za spremembe na bolje, ko bodo začeli čuvati naravo (levo in desno ob cesti od cerkve do krušč je smeti še pa še), se začeli kulturno obnašati", "ko bi lokalno prebivalstvo videlo, da z njimi ni več opisanih in marsikaterih drugih težav, bi jih sprejeli kot ostale sokrajane.", "lokalno prebivalstvo jih bomo sprejemali kot kakšne sosede, če ne bodo delali nevednosti. vsak je srečen, če lahko drug drugemu zaupamo in živimo v slogi in razumevanju.", "če bodo vsi ukrepi prispevali k vidnejšim pozitivnim trendom, bo to vplivalo pozitivno na lokalno prebivalstvo.", "mogoče bolj zaupali, če bi videli, da s strani romov ni težav.", "menim, da je žogica na njihovi strani, ko bo lokalno prebivalstvo videlo izboljšanje, bo zagotovo odnos prijaznejši.", "če bi oni pošteno delali, bi jim vsestransko priskočili v pomoč. to se že vidi iz prakse."
- **Enakopravnost:** "zahtevati da se rome obravnava enako kot nas civile...", "da nebi vse rome v isti koš metalo, po domače povedano.... so v naselju ena dva ki hodita redno v službo", "da se jih nima za drugorazredne državljane; pomoč pri učenju; zavedati se je potrebno, da "getiziranje" poslabšuje položaj romov in prebivalstvo na dolgi rok. vključevanje v projekte."

Preostale odgovore bi lahko v kategorije razvrstili na naslednji način:

Kategorija predloga	Frekvenca
Ne da se storiti ničesar	31
Ne da se storiti prav veliko	4
Že sedaj smo storili veliko / preveč	16
Ne vem	4
Nekonstruktivni predlogi	10
Drugo	11

Odgovori so navedeni v dodatku.

9 Zaključne misli anketirancev

Možnost, da ob zaključku reševanja ankete podajo svoje mnenje je izkoristilo 113 respondentov, od tega so trije odgovorili z »ne«, 5 pa z »/«. Preostalih 105 odgovorov bi lahko razvrstili v naslednje skupine:

- (ponovna) omemba ukrepov, ki se respondentom zdijo smiselni,
- poziv k izenačevanju Romov pred zakonom z ostalimi prebivalci,
- (ponovna) omemba ukrepov, ki se respondentom zdijo nesmiselni,
- odzivi na anketo – pretežno pozitivni.

Pregled odgovorov se nahaja v dodatku k raziskavi.

10 Dodatek: zbirnik odgovorov na odprta vprašanja

10.1 Katere so največje težave, ki ste jih imeli vi ali člani vašega gospodinjstva v odnosu do Romov? (Q6)

Ni konfliktov (14) oz. ni odgovora (6)

- »brez težav.«
- »ne«
- »jih ni bilo.«
- »zaenkrat brez problemov«
- »nobenih«
- »jih ni težav«
- »nisem.«
- »nobenih, ker nimamo nobenih stikov«
- »ni bilo težav«
- »nisem imela težav«
- »nismo njihovi sosedje«
- »osebno večjih težav z njimi nisem imel«
- »nisem imel še problemov z njimi«
- »nobenih težav«

Konflikti, ki omenjajo odtujevanje tuje lastnine (82)

- »kraja« (22x)
- »vlom« (2x)
- »dvakrat smo bili oropani s strani njih«
- »manjša kraja na dvorišču«
- »kraja orodja«
- »bogati nakupi oz. kraje v trgovini Tuš«
- »neupoštevanje lastnine«
- »nezaupanje zaradi kraje«
- »tatvine (drva, poljščine, kokoši, sadje)«
- »kraje, nestrpnost, nesramnost in grožnje«
- »2x odtujitev čolna (po posredovanju so ga vrnili). nevrátilo sposojenega orodja.«
- »vdirajo nam v vikend in s tem uničujejo nepremičnine, kradejo kjerkoli lahko ...«
- »kraja prehrambnih artiklov«
- »kraja železnih stolic, kraja drv«
- »kraja in vdor v hišo«
- »vlomili so nam že v hišo«
- »kraja v mojem domu«
- »kradejo po vasi«
- »kraja določenih stvari«
- »kraja iz njihove strani«
- »kraja na njivah«
- »kraja zajcev večkrat«
- »odtujitev lastnine«
- »kraja denarnice.«
- »kraja krme s travnika, korita za konje, akumulatorja, kraja stvari v šoli...«

- »romi so tako, zaupati jim ne smeš preveč. ko je dan si ogledujejo teren, zvečer te pa "obkradejo. meni so na hiši ukradli strešni baker, seda je vprašanje, ali so bili beli (cigani - romi) ali podimljeni? tem ljudem se reče, da so tihi kradljivci.«
- »vlom v stanovanjsko hišo, ki ni bila naseljena. odgovarjali niso nič, čeprav so bili storilci znani že po dveh dneh!«
- »kraja poljščin in predmetov z dvorišča«
- »kradli nam«
- »kraje dobrin«
- »sekanje drv v našem gozdu«
- »ko nam kradejo sezonsko zelenjavo«
- »kraja lesa«
- »tatvine poljščin, goriva«
- »tatvine stvari (rože, okrasne zunanje stvari)«
- »na delovnem mestu kraja«
- »kraja drv in kmetijskih pridelkov«
- »več vlomov v stanovanjski objekt v zadnjih letih«
- »in večkrat kraja dreves (gabrov) v gozdu«
- »kradejo. v naši hosti posekajo več dreves kot jaz«
- »kraja, pretirana hitrost pri vožnji z avtomobili«
- »kraje, nesramnost, grožnje. nesramna in agresivna vožnja z avtomobili«
- »kraja domačih živali«
- »kraje, uničevanje kmetijskih pridelkov«
- »ukradli avtoprikolico«
- »dva krat vdrl v vikend«
- »obkradli so nas«
- »na našem dvorišču so ukradli motorno žago iz delavnice, bakreni nadstrešek in cca 200l nafte«
- »tatvine na dvorišču in v gozdu«
- »kaj poškodujejo, tudi ukradejo«
- »kradejo, kradejo, kradejo ...«
- »v gozdu so mi pobrali drva«
- »kokoši so mi ponoči zmanjkale«
- »so kradlji sinovo anorak v šoli«
- »poskus vloma«
- »kraja v trgovini«
- »težave v trgovini - kraje in grožnje, da jih na izdaš ...«
- »tatvine«
- »kraje poljščin iz njive.«
- »uničevanje lastnine«

Verbalno nasilje, ustrahovanje in neprimerno vedenje (64)

- »nestrpnost, nesramnost«
- »grožnje, ustrahovanje«
- »poniževanje, obtoževanje, groženje«
- »grdo obnašanje v trgovini«
- »pljuvanje«

- »napadalen odnos do občanov«
- »Ustrahovanje« (4x)
- »grožnje in ne kulturno obnašanje«
- »grožnje, zmerjanje s strani romov«
- »nesramno obnašanje«
- »grdo obnašanje«
- i«zsiljevanje«
- »nespodobno vedenje«
- »grožnje« (4x)
- »agresivno vedenje, predrznost mladih ciganov«
- »ustrahujejo druge«
- »grožnje v službi«
- »Zmerjanje«
- »konflikti«
- »nespoštovanje pravil družbene življenja«
- »nedostojno vedenje, grožnje«
- »nesramnost, grožnje«
- »»nespoštljivo vedenje
- »»razgrajanje«
- »»kričanje«
- »če jim ne ustrežeš, kot želijo, se "revanširajo", tudi sami po vrtovih in njivah;
- »nasilno obnašanje,...«
- »soočenje z mladoletnimi "razgrajaci" v trgovini«
- »ko si na sprehodu te mladostniki nadlegujejo, zmerjajo«
- »kradejo, delajo pizdarije, kradejo, kradejo....«
- »Nasilje« (2x)
- »pri delu... nesramni«
- »verbalno nasilje na javnih površinah in cestah«
- »kričanje-nepriemerno obnašanje«
- »verbalni napad na delovnem mestu.«
- »nespodobno obnašanje«
- »nasilje nad mano in otroci iz vasi Gazice na poti v šolo in domov v otroštvu«
- »prerekanje - verbalno nasilje s strani romov v vasi Gazice in Cerklje ob Krki«
- »ustrahovanje na domačem posestvu,«
- »nekulturni, predrzni, nesramni, grozijo«
- »strah pred konflikti z njimi«
- »grožnje, da bodo delali škodo in se maščevali«
- »grožnje s smrtjo z njihove strani«
- »nespoštljivost nesramnost«
- »ko se poleti kopamo na Krki ustrahujejo, si prilaščajo obalni pas, grozijo, da vedo kje smo doma, kje imamo parkirane kamione (da jih bodo zažgali, gume prerezali...)«
- »grozijo, da nas bodo pretepli.«
- »njihovo nedostojno in neetično obnašanje na javnih krajih«
- »nekulturno obnašanje in nespoštovanje ostalih«
- »nespoštovanje ostalih državljanov«
- »socialno - vedenjske težave«

- »nesramnost, brez manir«
- »da so brezobrazni«
- »predvsem pa predrznost in nespoštovanje drugih ljudi »
- »nespoštljiva komunikacija«
- »izzivajo«
- »neprimerno vedenje«
- »glasno kričanje in izzivanje starejšega sina«

Neupoštevanje prometnih predpisov (23)

- »divjajo z avti in motorji«
- »divjanje čez vas z avtomobili, posebno v nočnem času«
- »nevarna, prehitra vožnja čez naselje, mimo otroških igrišč«
- »hitra vožnja po vasi (tudi brez registracije)«
- »agresivna vožnja z avtomobili«
- »norijo s starimi neregistriranimi vozili.«
- »norenje z avtomobili...«
- »divjanje z neregistriranim osebnimi vozili«
- »divjanje z neregistriranimi avtomobili skozi naselja ...«
- »vožnja z avtomobili kjer je prepovedano«
- »ne poznajo prometnih predpisov«
- »uničevanje posevkov z vožnjo«
- »divjanje v prometu«
- »norenje z avtomobili«
- »agresivna vožnja z avtomobili in grožnje«
- »vožnja z mobilnimi vozili! hitrost... *izsiljevanje in grožnje na cestiščih!«
- »obračajo po dvoriščih«
- »dirkanje po naselju«
- »hitra vožnja z avtomobili v naseljih«
- »nespoštovanje pravil - prometni prekrški«
- »nesramna in agresivna vožnja z avtomobili«
- »uničevanje kmetijskih pridelkov (vožnja z vozili po njivah)«
- »divjanje po cesti, ...«

Smetenje in onesnaževanje okolja (20)

- »smeti mečejo na dvorišče«
- »plastiko mečejo kar v hosto (igrača, kosti, rabljena posoda in ruvanje mejnikov)«
- »onesnaževanje« (2x)
- »odmetavajo smeti«
- »smeti - platenke, pločevinke mečejo ob cesti«
- »onesnažujejo okolje« (2x)
- »puščanje odpadkov«
- »puščanje odpadkov vsepovsod«
- »metanje smeti v potok ...«
- »metanje smeti ob cestah (pločevinke in ostali smeti med vožnjo iz avtomobila) na kopališčih ob reki Krki, v naravo.«
- »onesnaževanje gozdov s smetmi«

- »kurjenje plastike«
- »kurjenje plastike v bližini vasi in onesnaževanje zraka«
- »Kurjenje«
- »nevarno kurjenje plastike, onesnaženje okolja.«
- »smetenje okolice ...«
- »onesnaževanja vaške plaže ...«
- »smetijo«

Konflikti in nasilje v šoli (15)

- »nasilje v osnovni šoli in izzivanje«
- »neenakovredno obravnavanje romskih in neromskih otrok v šoli, romskim se večino neprimerne vedenja pripiše njihovi skupnosti in se ne sankcionira«
- »nadlegovanje otroka«
- »ko so hčerke še hodile v osnovno šolo so jih Romi vedno topli, učiteljice pa so jih zagovarjale. še posebno Slavka Šebrek in Ivanka Gramc«
- »v času obiskovanja osnovne šole smo bili velikokrat žrtev vrstniškega nasilja s strani svojih romskih sošolcev. proti koncu osnovne šole se je to nasilje umirjalo, saj so po večini naredili le prve štiri razrede. kasneje sem imela z njimi težave v prostem času, recimo ob preživljanju poletja na Krki, obisku trgovine in tako dalje.«
- »težave v šoli«
- »problemi v šoli - večji nemir med poukom, nasilje med odmori, grožnje in ustrahovanje otrok na avtobusih iz. na poti v ali iz šole....«
- »nasilje v šoli in šol. avtobusu, nemir med poukom, smrad v učilnici, če je problem higiene v družini...«
- »neprimerno/držno obnašanje mladih 13 - 17 let«
- »sošolci otrok, so prihajali v šolo neumiti in so zaudarjali. romski otroci so na igrišču agresivni do ostalih otrok.«
- »nasilje nad našimi otroci v OŠ Cerklje ob Krki«
- »nasilje v osnovni šoli in izzivanje.«
- »moja otroka so v šoli romski otroci udarili, nenehno zafrkavali, jima grozili, kradli stvari, tako da se zdaj bojita Romov, ko jih vidita.«
- »romski otroci so v šoli udarili mojega otroka, ustrahovali, žalili, zafrkavali, eden mu je grozil, da mu bo ubil očeta. romski otroci grdo ravnaajo s šolskimi potrebščinami, ki jih dobijo v šoli.«
- »nadlegovanje otrok v šoli«

Glasna glasba in motenje reda in miru (9)

- »neomajno predvajanje glasne glasbe«
- »nenehna in pozno v noč trajajoča nadležna ciganska glasba, ne glede na dan v tednu.«
- »glasna muzika tudi ponoči«
- »poleti ko imajo zabave ti je skoraj vsako soboto imajo muziko tako naglas, da se sliši v tri vasi pa jim nihče nič ne more, to traj tudi do 3h zjutraj«
- »razgrajanje okoli doma«
- »lajf glasba«
- »moteča glasna glasba«
- »kršenje jrm«
- »razgrajanje«

Nespoštovanje zasebnega zemljišča in osebnega prostora (8)

- »pridejo na dvorišče nepovabljeni in opazujejo«
- »obiski na dvorišču in spraševanje o železu, lesu ipd.«
- »hodijo okoli hiš v vaši, opazujejo kaj se dogaja (kdaj si doma...)«
- »sprehajanje in ležanje romov po privat posestvu, parkiranje avtomobilov na privat posesti,«
- »prihajajo na dvorišče iskati razne materiale in podobno.«
- »vsiljevanje, opazovanje«
- »njihovo vtikanje v moj osebni prostor«
- »motenje posesti«

Fizično nasilje (5)

- »pretepi.«
- »pri poseku dreves v našem gozdu me je udaril v glavo pričo gozdarja ki je prišel ocenit škodo. da so požgali pšenico ki je vse zgorelo oni so se pa smejali ko je gorelo.«
- »nasilje,«
- »pljuvanje po ljudeh,«
- »fizični napad romov«

Uničevanje javne in zasebne lastnine (4)

- »uničevanje vaške plaže,«
- »vandalizem,«
- »uničevanje naše lastnine,«
- »uničevanje raznih pripomočkov v okolici (na kopališču na Krki, na šolskem igrišču)«

Spolno nasilje (4)

- »neprimerno vedenje majhnih otrok romov ob reki Krki, (kazanje spolovil).«
- »grožnje in otipavanje«
- »grožnja s posilstvom hčerke.«
- »Pedofilija«

Zloraba alkohola in drog (3)

- »popivanje ob cestah ...«
- »Alkohol«
- »alkohol, droge,«

Uporaba orožja (2)

- »streljanje z pol avtomatskim in avtomatskim orožjem«
- »Streljanje«

Drugo (17)

- »brezobrazen odraz, nespoštujejo predpisov, zakonov, drugi občani se jim moramo prilagajati saj za njih veljajo druga pravila. ob njih se ne počutiš varnega.«
- »ne znajo se obnašati, pridejo na javno kopališče nas vaščane naženejo dol in lepo se sončijo kopajo nikol pa niso pokosili karkoli naredili mi vaščani ki pa delamo use pa ne morem biti nikjer ker je povno njih.«
- »nadlegovanje v trgovinah in gostilnah«

- »delajo pizdarije«
- »opravljanje družbeno koristnega dela pri nas - neučinkovito ... premalo učinkovito.
- »Smrad«
- »delajo kar hočejo, nihče jim nič ne more, dovolijo si vse, so brez strahu.«
- »kopališče ob Krki«
- »socialni transferji, ki presegajo dohodke mnogih gospodinjstev«
- »Dragi avtomobili, mobiteli«
- »ne da se opisati z nekaj besedami«
- »da ne plačajo storitev«
- »premoč starejših Romov nad mlajše prebivalce! *vprašanje - do kdaj bo še tako!
- »prosjačenje,«
- »zalaga se jih z denarjem. me zanima, če oni plačujejo davek občini za objekte oziroma zemljišč, tako kot ga moramo mi. sramota!«
- »ob Krki, ker mi je Romkinja s kombijem poškodovala avtomobil in pri prihodu policije so rekli, da jo lahko osebno tožim. če bi bilo obratno, bi ji jaz morala poravnati škodo in še plačati kazen. se pravi smo mi drugorazredni občani.«
- »pomanjkanje kulture na vseh področjih«

10.2 Česa bi se morali Romi za večjo vključenost v slovensko družbo še naučiti? (Q11)

Na vprašanje smo dobili 135 različnih odzivov. Od njih ni bilo nobenega odgovora v obliki praznega polja (npr. označeno z »/«) ali odgovora tipa »ne vem«.

Ker je bila večina odgovorov sestavljena iz naštevanja različnih lastnosti, drž in znanj, ki bi jih morali Romi pridobiti, smo odgovore »razkosali« na posamezne segmente in jih razdelili v skupine glede ter opazovali tiste, ki se pojavljajo najpogosteje.

K posamezni skupini so pripisani še nekateri odgovori, ki se-le te dotikajo. Pri tem zaradi preglednosti nismo navajali vseh odgovorov, marveč smo izpostavili zgolj tiste, ki imajo poleg osnovnega pojma še dodatno sporočilo.

V nadaljevanju predstavljamo nekaj izjav, ki so v posamezni kategoriji izstopale zaradi dodatnih komentarjev k vsebini:

Slovenskega jezika:

- »najprej slovenskega jezika (nekaj vedo a se med sabo raje pogovarjajo v romščini)«
- »naučiti lepe slovenščine«
- » jezik, da se bodo lahko bolj učinkovito šolali«

Slovenske in splošne kulture:

- »da se naučijo osnovnih manir in kulture«,
- »kulture in moralnih vrednot, mater. dobrin«
- »sprejemanja slovenske kulture in boljšega empatičnega vključevanja v družbo«
- »sprejemanja drugačnosti in spoštovanja naše kulture.«, »spoštovanje slovenske kulture...«
- »kultura življenja.«

Spoštovanje predpisov, zakonov in pravil:

- »spoštovanje slovenske kulture in običajev ker sobivajo z nami«

Spoštovanja:

- »spoštovanja. ampak se nebojo mi hodimo v službo za njih. država ljubi lenuhe«

Izobrazbe:

- »sodelovanja v vzgojno - izobraževalni o ustanovi«
- »predvsem obvezno hoditi v šolo, če ne odvzet podporo«
- »redno obiskovanje osnovne devetletke«
- »da ima vsak rom osnovno šolsko izobrazbo«
- »obvezno dokončanje šolanja vsaj do poklicne izobrazbe«
- »dokončati oš in npr. poklicno«
- »truditi bi se morali dokončanje vsaj osnovnega izobraževanja«
- »redno hoditi v šole, v nasprotnem primeru bi jim odvzela socialne prejemke in posledično, po opravljeni šoli se zapisliti. zadostna kontrola bi bila zelo pomembna«
- »izobraževanje v oš in sš - vrtec --> šola -->služba«

Zaposlitev:

- »da se izobrazijo, hodijo v službe. prekmurski romi so postali čisto civilizirani, ker je občina naredila red med njimi. žal pa pri nas tega ne bo, ker noben od pristojnih ne upa, tudi polocija in jom gleda cez prste in vedno vecji problemi bodo«
- »samozadostnosti (službe, neodvisnost od državne pomoči)«
- »spoznati, da brez službe ni blaginje. ostane le "obdružbena izolacija"«
- »obvezno bi morali se zaposlovati (če je potrebno tudi javna dela)«
- »da se zaposlijo ne da živijo na naš račun, ki prejemajo visoke socialne transfere. nakup avtov po več tisoč oz. 10tisoč evrov, potem pa otroci hodijo bosik«
- »služba - služiti kruh od 5 - 15h/40 let«

Odnosov:

- »odnosa do "civilov", ki jim z delom omogočamo mesečne prihodke. naučiti, da nisi nič drugačni od ostalih in začeti odgovarjati za vsa svoja dejanja.«

Dela in delovnih navad:

- »pomembnosti dela in prispevanju v državno blaginjo.«
- »da brez dela ni mogoče živeti. socialni transferji so največje zlo za njih in njihove otroke.«
- »dela posteno zaslužijonsvi kruh da se kriminal ne izplaca. očitno so jim politiki in glupi davki za vzor«
- »hoditi v službo, da vidijo kako delamo mi, ne pa samo dobivati transferje in koristiti ugodnosti.« »delati in zaslužiti za življenje«
- »pošteno delati«
- »delavni kot ostali ljudje. naj ne bodo "bele vrane"«
- »delati in z delom pridobiti denar, ne z socialno podporo.«
- »delavnosti, zavedanja, da je za denar treba delati«

(Državljanskih) dolžnosti:

- »predvsem morajo vedeti, da obstajajo dolžnosti in ne samo pravice.«, »predvsem sprejemanje dolžnosti in ne samo pravic državljana«

- »predvsem poznati svoje dolžnosti (poznajo samo pravice)!« »prevzemati dolžnosti in ne samo pravic ...«

Ne krasti:

- »prenehati s kraji in začet hodit v službo.«

Spoštljivega vedenja:

- »obnašajo se kot da je vse njihovo in lahko delajo kar hočejo.«

(Lepega in primerne) obnašanja

- obnašanja: v trgovinah ,zdravstvenih domovih, bolnicah, na javnih prostorih

Drugi neuvrščeni odgovori:

- »kot sem že povedal. cigan je cigan! in ne mečite si peska v oči, da se bodo cigani karkoli naučili. nimajo potrebe po tem. ne potrebujejo plačevati položnic, ne hodijo v službe, živijo bolje kot marsikdo od ljudi, ki živimo "po pravilih"«
- »kaj točno so se do sedaj sploh naučili, razen odlično izkoriščati dana sredstva, ki jim jih ponujate in z cimzgodnejšim, ter čim številčnejšim zaplojevanjem potomcev povisevati svoje dohodke«
- »ne vem kaj bi se mogli cigani učiti, naši vrli poslanci, ki jih ščitijo, njih bi blo treba v prvi vrsti kaj naučiti, da bi se cigani kaj socializiral!!!!«
- »da tudi oni nosijo zaščitne maske, ker na vprašanje lastnikov trgovin za njih to ni obvezno – nočejo«
- »je že preveč razpasena navada lahkega življenja«
- »saj nimajo interesa«
- »na delavnicah in v šolah bi se morali dotakniti in se z njimi povezati tudi na emocionalni ravni. to bi za njih predstavljalo notranjo motivacijo in ne zgolj zunanje kot so ocene itd.«
- »zapustiti moje okupirano zemljišče, skrbeti za varnost in red kot ga moramo vsi in ne, da povzročajo groznjo in nevarnost. skrbeti za svoje otroke in ne da razkosno živijo na njihov račun. vecina odraslih romov nima osnovnih cloveskih vrednot, ki niso povezane z socialnim statusom ampak so groznja za njihove otroke in za vse, ki sobivamo z njimi«
- »da se zavedajo velikost družine, ker so na grbi davkoplačevalcev«
- »plačevati svoje obveznosti, npr. :komunala, elektrika, ceste, položnice za kazni! naj se jim tudi socialni transfer odtegne dolg, kot se nam od pokojnin in plač!kaj je zakonito in kaj ne, pa romi vedo bolj kot mi.«
- »predvsem bi se morali naučiti, da s svojo agresivnostjo ne povzročajo družbi škode.«
- »treba jih je močnejše integrirati. ponuditi jim možnost šolanja, izobraževanja. kdor noče naj ne dobi socialnih podpor! red narediti ...«
- »dokler se jim samo daje, jemljejo, če bi za njih veljali pogoji življenja in zakoni kot za nas, bi se naučili prave poti sčasoma. če pa jim bomo samo dajali, si bodo še več vzeli! to pa za navadne smrtnike, ki se moramo vsega držati, ni fer!«
- »plačevati davke kot vsi ostali, in biti vzorni državljani... ampak tega nočejo, najlažje je prejemati socialno pomoč in krasti!«
- »spoštljiv odnos z obeh strani«
- »načrtovati manjše število otrok v družini in jih primerno vzgajati, kot to delamo ostali poštenci slovinci, ne pa da na račun socialnih transferjev imajo še več otrok, kateri pa so vseeno bosji, in da mladoletni otroci nimajo že otrok (družine).«

- »prezgodnje zanositve s preveč otroki, nepismenost in obnašanje«
- »ne glede na njihovo kulturo, bi moralo tudi za njih veljati, da mladoletnice rojevajo!
- »zavedanja, da je potrebno dvigovati pošto iz sodišča, da je potrebno biti družbeno odgovoren, da morajo začititi, da se tudi njih lahko kaznuje in ne da so nedotakljivi ker se zavedajo, da se civili ne bomo z njimi tožili, ker smo v takšnem primeru ustrahovani iz njihove strani...«
- »ne pretepaj ostalih otrok v šoli.«
- »dobiti boljši stik z domačini in hkrati postati pošten državljan rep. slovenije. naučiti bi se morali še (mnogo-mnogo) dobrih stvari itd.«

10.3 Najbolj pozitivni vidiki odnosov z Romi za vas ali člane vašega gospodinjstva (Q7)

Pomanjkanje stika, pomanjkanje pozitivnih izkušenj negativne izkušnje (91)

- »Ni pozitivnih izkušenj/vidikov« (71)
- »Nimam stikov/ne poznam nobenega« (6)
- »Neopredeljen« (2)
- »najbolj pozitivni da jih ni v bližini«
- »nimamo stikov z njimi, ker se jih izogibamo ker ne želimo da potem ustrahujejo naše otroke«
- »da se izselijo! oz začnejo pošteno delati in plačevati davke kot vsi mi ostali državljani!!!!«
- »Alkohol«
- »da začnejo delat, da se naučijo delavnih navad.«
- »dejansko skoraj nimamo fizičnih stikov z njimi. pred leti so se romi za nekaj časa naselili v gozdu in za sabo pustili kup nesnage.«
- »morali bi biti v svojih naseljih, otroci v šolo, kar bi bili sposobni delati pa nekaj prispevati za občine in državo«
- »ni pozitivnih vidikov ne morejo bit usi ščitite njih nedolžni ljudje smo pa obkradeni«
- »da bi se malo počlovečili«
- »če nekaterega malo bolj poznaš, mu do neke mere zaupaš, da te ne bo obkradel. kar se tiče bi za mlade Rome uvedel vojni rok, kakor tudi za ostale Slovence do 8 mesecev. 3 mesece (obuka - vaje osnovne), potem pa prava disciplina tako kot v JNA. jaz osebno sem bil v šoli r.o. v Bileći pešadija. v 8 mesecih bi šli samo 1krat domov - edino če bi dobili 2 dni nagradnega dopusta.«
- »čim manj stikov z njimi in čim dlje od njih! pozitivnih odnosov ni!«
- »da jih je čim manj na dvorišču ali nič, ker si vse ogledajo zvečer pa odnesejo. zakaj pa imajo vsi kombije da lažje odpeljejo. če imaš podporo ne moreš imeti fini avto in graditi hišo.«

Odzivi, ki niso vsebinsko povezani z vprašanjem (3)

- »mislim, da se naš župan zelo trudi. v svoj boj vlaga nadživljenjske napore. hvala vam Ivan.«
- »ne delam razlik, če bi se obravnavali enakovredno«
- »mislim, da se nas izogibajo«

Pozitivne izkušnje (29) lahko jih razdelimo v 3 kategorije: prijaznost in dobri odnosi, pozitivni stik s posamezniki, pomoč pri opravih ter odvoz smeti, medkulturnost ter ostalo.

Prijaznost in dobri odnosi (10)

- »srečujemo se in pozdravljamo«
- »Pozdravljanje«

- »nekateri so tudi prijazni in kulturni.«
- »nekateri so tudi prijazni. hočejo pomagati.«
- »prijaznost ob srečanjih«
- »pozdravljajo, kot da smo najboljši prijatelji...«
- »sosedski odnos«
- »iskrenost, dogovori«
- »solidarnost«
- »gostoljubnost«

Pozitivni vidiki na ravni posameznikov/osebnih odnosov (5)

- »prijateljstvo z posamezniki«
- »z Romi, ki živijo zunaj naselja in imajo otroke v šoli imam pozitiven odnos.«
- »pogovor z dvema predstavnikoma te skupnosti, ki (po mojem mnenju) daleč odstopata od preostale njihove populacije.«
- »niso vsi nenormalni. nekaj se jih trudi, vsaj malo, da bi bili pozitivni.«
- »asimilacija posameznikov oz. posameznih družin (zelo redki primeri) v družbo.«

Pomoč pri delu in odvozu smeti (4)

- »odvoz odpada ...«
- »odvoz železa in kosovnih odpadkov.«
- »odpeljali so stvari ki jih nismo potrebovali ko smo se selili v hišo«
- »včasih kdo celo pomaga pri delu.«
- »prijatelj Rom, mi je pomagal pri spravilu drv.«

Medkulturnost in raznolikost (3)

- »spoznavanje drugačne kulture in toleranca drugačnosti«
- »zdi se mi, da nas lahko razlike bogatijo. tudi glede na to, da nimam pretiranih pozitivnih izkušenj (le nekaj dobrih odnosov z nekaterimi sošolci), želim, da se tudi romskim otrokom in odraslim omogoči dostop do osnovne izobrazbe, možnosti zaposlovanja itn. torej, da postanejo polnopravni člani naše skupnosti, z vsemi pravicami in dolžnostmi.«
- »raznolikost, večkulturnost«

Drugo (7)

- »podarjam svoja oblačila«
- »kupujejo lokalno«
- »ciganka je vrnila denarja, ki je izposojala od sosede«
- »krst; začetno molitev preberejo v romščini, eni se dobro pripravijo - blagoslov jedil - posamezni zelo lepo pripravijo, okrasijo,... - nekateri pogovori, tudi o težavah, ki so bili iskreni - za vero imajo nekateri zelo pozitiven čut (glede na njihovo kulturo) - pogrebi s krsto ...«
- »ljudje so! tako jih je treba tudi jemati.«
- »so redki«
- »ena sama pozitivna izkušnja!«

10.4 Kakšni pa so vaši predlogi ukrepov, ki bi pripomogli k vključevanju Romov in vašemu boljšemu sobivanju z njimi? (Q13)

V nadaljevanju so navedeni vsi odgovori.

Izobraževanje in zaposlovanje

- »izobraževanje«
- »obvezno šolanje otrok in odraslih, zaposlovanje (v primeru odklonitve ukinitve socialnih transferjev)«
- »da se jim najde delo in da so za to placani, magar smeti pobirajo.«
- »izobrazba«
- »predvsem da bi vsi šoloobvezni otroci hodili v šolo in jo tudi dokončali.«
- »šolanje romov ali drugače govorečih v posebnih šolah ,ki bi zajemale lahko dolensko in posavje«
- »šola in delo za zagotavljanje sredstev za življenje«
- »spoštovanje, izobraževanje. v naši ks ni vzornikov- romov ...«
- »vključiti v delovno obveznost«
- »odraslim bi morali vzeti ponujeno zaposlitev in otrokom zastaviti obvezno zaključeno osnovno šolo.«
- »zaposliti odrasle, šoloobvezni otroci obvezno hoditi v šolo«
- »izobraževanje otrok - dodatno izobraževanje odraslih«
- »javna dela za vse zmožne za delo , obvezno šolanje otrok, preprečevanje zanositve vsaj pred 15 letom. če odklonijo delo oz šolanje ukinitve denarnih transferjev države.«
- »delati bi morali tako kot mi, z vključno z dajatvami, ne pa samo jemati«
- »obvezno izobraževanje za šoloobvezne otroke. v primeru, da otroci ne hodijo v šolo, prekinitve socialne podpore staršem. v skrajnih primerih odvzem otroka in dodelitev le-tega v rejniško družino. obvezna osnovna izobrazba za vse državljane republike slovenije (ne glede na kulturo, etničnost, veroizpoved itn.).«
- »obvezno obiskovanje osnovnih šol, redna zaposlitev romov, kulturno obnašanje med lokalnimi prebivalci«
- »naj se civilizirajo, naj hodijo v službo in tako zakonito služijo, otroci naj hodijo redno v šolo, če se imajo za slovence naj tudi sprejmejo slovensko kulturo, če veljajo zakoni in pravila za nas naj tudi veljajo za njih«
- »naučiti jih osnovne kulture in jih zaposliti«
- »da se naučijo spoštovanja in dela ter dolžnosti«
- »da se vsi zdravi moški lahko tudi ženske vključijo v delovne akcije«
- »da se jim poišče služba glede na njihovo izobrazbo, jih zaposliti. glede na njihovo odklonitev pa znižanje oz. ukinitve socialnih transferjev, ki pa bi morali biti nižji in pa v obliki materialnih dobrin kot npr. hrane, oblek, plačila položnic, stroškov.«
- »vrtec - šola - služba obvezno! socializacija, razvijanje skrbi in odgovornosti, moralne vrednote.«
- »zdravi romi naj gredo delat, otroci pa morajo iti v šolo od 1. razreda do 9. razreda. na takšen način se bo sobivanje z njimi izboljšalo z domačini in z ostalimi slov. državljani.«
- »zaposlovanje *kazni tudi za manjše tatvine (npr. v trgovini) * jasnejša slika o tem ali lahko z danimi sredstvi dostojno preživijo *skupna prijateljska srečanja. vsi smo v istem čolnu!«
- »obvezna osnovna šola - pomeni dobesedno obisk pouka * obvezna raba in osvojitve slovenskega jezika tako za otroke kot odrasle *samooskrba - pomeni kdor ni zaposlen, lahko obdeluje zemljo okoli svojega bivališča *vzpodbujanje k zaposlitvi za to sposobnih romov (teh oa je veliko!)«
- »da ne bi kradli, naj delajo!«
- »otroci morajo biti v šoli sprejeti kot vsi ostali. delo z njimi je zelo pomembno! počutiti se morajo sprejeti.«
- »zaposlitev in nikakor socialna pomoč.«

- »predlog za vključevanje romov z okolico je predvsem ta, da se jih vključi v delo (moški in ženske): komunala, gozdna dela, sortiranje odpadkov - s katerimi ima naša država velike težave. zaposlenost in odnos do dela, da si koristen, je veličina vsakega!«
- »zaposliti rome, naj delajo«
- »naj vsi odrasli delajo«
- »nadzor, kako redno otroci obiskujejo šolo in posledice, če je ne obiskujejo - na primer odvzem dela otroških dodatkov. strokovni sodelavci, ki stalno svetujejo/izobražujejo rome - preko CSD Brežice.«
- »jih zaposliti, da uživajo sadove svojega dela ne našega.«
- »obvezno šolanje otrok, enakost pred zakonom, kulturno obnašanje, raba slovenskega jezika
- več spoštljive interakcije.«
- »nujno je potrebno jih zaposlovati (tudi preko javnih del), kajti nedopustno je da je 95 % odraslih brez dela, za nedelo pa dobijo plačilo v obliki socialne pomoči. *striktno morajo upoštevati šoloobveznost otrok *za kriminalna dejanja bi morali biti kaznovani (ne z pogojnimi kaznimi)«
- »povečanje zaposlovanja *povečanje osveščenosti prebivalstva *zdravstveno varstvo žensk in otrok *obvezno šolanje«
- »obvezno dokončati osnovno šolo zaposlitev vseh. nadzor nad vsemi oblikami življenja.«
- »obvezno jih zaposliti - javna dela.«
- »redne zaposlitve in redno pošiljanje otrok v osnovne šole, ki so obvezne za vse državljane Slovenije.«
- »obvezno obiskovanje šole in pridobitev izobrazbe, vključevanje v poklicno izobraževanje tudi odrasle Rome, socialna pomoč vezana na aktivnost, jasna pristojnost in ukrepanje javnih institucij! v šoli romski pomočniki, ki so v pomoč otrokom in razrešuje jo konflikte.«

Sankcije in nadzor

- »sankcionirati krajo in prekrške«
- »policijske akcije v romskih naseljih. sojenje kriminalcem.«
- »enaki zakoni za vse ljudi. če kaj ukrade mora kazensko odgovarjati, topa se nikoli ne zgodi. kraje v trgovini so dnevne, nikoli pa ne pridejo pred sodnika«
- »kazen za vsako storjeno nelegalno delo«
- »striktno upoštevanje zakonodaje RS iz vseh področij in nemudno sankcioniranje neskladnih zadev z zakonom«
- »red in disciplina če ne sprejme pa delovno tabori!«
- »pogosteje vključevanje policije z raznimi preverjanji. imeti jih pod stalnim nadzorom«
- »bolj preverjati za kaj porabijo denar«
- »moje edino mnenje je: - obiskovanje rednega pouka, - plačevanje prispevkov, - zaposlovanje, ker je dela dovolj, - dokazovanje kupovanja nepremičnin, ki niso vezani, na socialni prihodek«
- »policija jih naj kaznuje, ko naredijo prekrške. občina naj nujno pritisne na policijo, da bodo za vse enaka pravila nas in rome«
- »finančno jih omejiti
- »da smo enakopravni da dobi on kazen če krade na pa da je oni ne dobijo enako za cestne prekrške, lažne prijave. da veljajo ista pravila za use ne da imajo in socialno pomoč in niso zaposleni. naj gredo delat v službo ali pa pac ne bodo imeli denarja socialno pomoč stran!
- »nehajte jim samo dajati , naj si zaslužijo, enako kot si moramo ostali. če bodo vse dobili na pladnju, bodo to vedno pričakovali in ne bo napredka. delati je treba na izobraževanju in

preprečevanju kriminalitete. več prisotnosti policije, v vasi, v prometu in v naseljih. in učinkovito sankcioniranje prestopkov ter zaščita prebivalcev, ki si upajo prijaviti rome«

- »dokler ne bodo kaznovani za nezakonita dejanja se ne bo spremenilo nič. naj bodo kaznovani in poravnajo dolg ali se jim uzame socialni transfer ali pa vzame avte«
- »vsesplošno večjo kontrolo nad njimi, obenem pa strokovno poučevanje o civiliziranemu življenju«
- »odgovarjati morajo za svoja dejanja. plačevanje glob za prometne prekrške in druge prekrške«
- »zmanjšanje kriminala, kraj, neprimerne vedenje«
- »ne smejo imeti več pravic kot slovenski otroci, večji nadzor in izvajanje sankcij - enako kot za ostale slovenske državljane! preverjanje izvora prihodkov, preverjanje zanemarjanja otrok, preprečevanje zgodnjih porok in s tem osip iz osnovnih šol! dati jim več odgovornosti za svoje življenje, ne da se pričakuje od države«

Zmanjšanje ali ukinitvev socialnih transferjev

- »zmanjšanje socialne pomoči in zaposlitev.«
- »najprej jim pobrati vse socialne transferje. pa naj se lenuhi smrdljivi spravijo delat. ampak to doseči bo zelo težko.«
- »ukinitvev socialnih transferjev za tiste ki ne spoštujejo zakonov in pravil.«
- »šola, delo in manj socialnih transferjev. strožji nadzor policije nad njimi in uresničitev kazni na sodiščih ...«
- »odvzem socialnih transferjev pri ponavljajočih se kriminalnih dejanjih, krajah, nespoštovanju zakonov in ob bolj pogostem neobiskovanju otrok v šolah.«
- »preverjanje dejanskega premoženja/statusa in s tem povezane socialne podpore.«
- »ukinitvev socialnih transferjev, pri kršitvah«
- »delo in ukinitvev socialne pomoči«
- »ukinitvev socialnih pomoči. za pomoč bi morali od delati vsaj 80ur.družbosistna dela (pometanje cest, ometavanje snega barvanje črt na cesti...)«
- »zmanjšati socialno pomoč v denarju«
- »transformirati socialne transferje, da do večji del sredstev namenskih, saj se npr. sredstva za otroke porablja za druge namene. csd mora redno obiskovati naselje in vzpostaviti izboljšano komunikacijo. podobno za policijo. šoli zagotoviti ustrezen podporni kader. sodstvo mora zaključevati relevantne postopke.«
- »ukinitvev socialnih transferjev za družine, katerih otroci ne hodijo v šolo. obvezna osnovna šola tudi za dekleta 9 let šolanja (vsaj). obvezna zaposlitev z 18 letom starosti. izpit za avto le, če je zmožen vse sam narediti (pisati test, cpp, prva pomoč - isto kot civili).«
- »nič več socialnih transferjev. za vsak prekršek odvzem socialnih transferjev. kazni za ne obiskovanje šole. in delo«
- »socialne finančne transferje, bi si morali zaslužiti z različnimi družbeno koristnimi deli«
- »začetek upoštevanje družbenih norm. redne službe«
- »zaposlitev, in zmanjšati, ukiniti socialne transferje, oz. na način kot ga dobijo ostali prebivalci v sloveniji. in sicer v materialni obliki, saj se tega oni zelo zavedajo in imajo zato še več otrok, za katere jih pa ne briga kako se bojo preživeli ko bojo odrasli, ali bojo imeli izobrazbo in jih ne učijo delati, ampak otroke že od majhnega spodbujajo h kraji, nepoštenemu načinu življenja. nekateri otroci so še kar bos, umazani, drugi imajo boljše avtomobile, mobitele kot mi, ki pošteno delamo in varčujemo.«

- »ukiniti socialne transferje odraslim romom, ki so zmožni kakršnegakoli dela in tudi za otroke, ki ne hodijo v šolo«

»Situacije se ne da odpraviti«

- »pustimo jih pri miru in oni nas«
- »ne želim sobivanje s cigani«
- »sam sem mnenja, da ramo tako živijo zavestno in da nočejo sprememb. nemalokrat sem slišal kako se posmehujejo ljudem, ki hodijo v službe, saj marsikateri rom živi boljše, kot ljudje, ki delajo 8 ur na dan za minimalno plačo. kako je mogoče, da se nekdo, ki hodi v službo vozi s nekaj tisoč evrov slabšim avtomobilom, kot rom brez službe. socialni prispevki niso njihov edini vir dohodka in dokler jim bodo te stvari dopuščene bo tako kot je.«
- »ne vem če je kakšen ukrep smiseln, ogromno smo že poizkušali, vendar brez uspeha.«
- »ne želimo sobivati z njimi«
- »karkoli se bo naredilo, ne bo učinka«
- »rome z občanih ne moreš združiti niti kakor koli pomagat - to je drugih kri - druga kultura drug način življenja - da jih spremeniš ni šans«
- »z njimi se ne da komunicirati«
- »da smo čim dlje od njih in oni od nas!«
- »dokler bodo gasilec in policija uničevali avtomobile in jim preprečevali njihovo delo, tudi reševalcem ne dajo dobrih izgledov, še dolgo ne bo drugače«

Razselitev Romov

- »razdelitev po vaseh. ko niso skupaj si ne upajo toliko.«
- »najbolje jih tako kot strojane preseliti nekam v Ljubljano, da tudi vodilni po pisarnah vidijo s kakšnim drevom moramo mi živeti. ampak ponovno, občina nima ne interesa, ne poguma, da bi javno in direktno brez olepševanja povedala v kakšnem nevzdržnih razmerah živimo zaradi ciganov.«
- »izselitev bande ciganske iz Krušč.«
- »samo čim dlje od nas«
- »rušitev nelegalnih romskih naselij, ter razselitev romov v prazne ali zapuščene državne objekte, kjer pa bi seveda morali plačevati vse stroške nastanitve. ob morebitnih škodljivih vplivih v novih okoljih, pa bi morali pristojni organi ravnati striktno in z ustreznimi sankcijami. ob priselitvi bi morali seznaniti lokalno prebivalstvo in po potrebi tudi kakšno predavanje s čimer bi prepričali lokalno prebivalstvo o dolgoročnih pozitivnih učinkih razseljevanja romov.«
- »razselitev in enotnega naselja (obvezno)«
- »da se preselijo drugam«
- »z romi dogovoriti (pisno v pisni obliki) in podpisati z obeh strani dogovorjene ukrepe, ki bi bili medsebojno dogovorjeni. postaviti cilje. npr. število kršitev miru reda = 0, število kršitev kraje lastnine. = 0. spremljati cilje. če cilj ni dosežen v določenem terminu sledijo sankcije!!! - poslati jih na gorenjsko, npr. v Kranjsko goro!«
- »če se nikakor ne morejo prilagoditi civilnemu prebivalstvu, naj živijo v "getu", država naj jih zaposli. naj plačujejo vse dajatve kot ostali občani in prekrške tudi.«
- »razselitev po vaseh!«

Enaki zakoni za vse, izenačitev pravic

- »izenačitev naših in njihovih dolžnosti ter pravic ...«

- »naj jih smatrajo kot nam enakim, naj delajo in plačujejo davke kot mi, naj bo čist vse isto kot za nas!!!«
- »spoštovanje vseh zakonskih določb, ki veljajo za vse enako.«
- »postaviti jih pred dejstvo, da ne more biti v nedogled država tista, ki jih financira. odgovarjati pred zakonom, kot vsi mi ostali državljani.«
- »najprej jih naučiti reda in upoštevanja pravil ter dela«
- »če imajo svoje pravice pa naj imajo še dolžnosti, kot vsak državljan Slovenije«

Sodelovanje institucij in KS

- »vključevanje institucij in zavodov v naselju.«
- »iskanje povezav in sodelovanja na vseh ravneh (institucionalnih, formalnih in zasebnih). vseobsegajoča inkluzija!«
- »redna srečanja na bazi KS in občine s predstavniki, tekoča problematika, vzor naj bo pušča. da se jim daje velika vsota za nakup nepremičnin v občini izven njihovih naselij ni skrivnost, zagotovo bo prišlo marsikaj na dan ob pravem času.«
- »vključiti predstavnike romov v dogajanjih v ks in občini«
- »vključevanje legitimnih predstavnikov romske skupnosti v delovanje lokalnih skupnosti«

Reševanje problematike lastništva nepremičnin

- »odkup celega zemljišča v vasi gazice z naših parcel, na katerih so romi, gozda, ki je naša lastnina pa podreti hiše in jih kupiti - zemljo od vaščanov katerih smo lastniki. kupiti zemljo od vasi gazice in jim prodat v last.«
- »najprej legalizirati naselje, nato urediti lastništvo«
- »odkup in legalizacija nepremičnin/bivalnih površin z soudeležbo romov,«
- »naselje ne spada v gozd. ureditev razmer.«

Integracija

- »najprej bi se nakako morali prilagajati okolici in vedeti da smo vsi ljudje dobre volje, dokler drug drugega ne ogrožamo.«
- »kakor sem omenil - nujna integracija. morajo biti zaposleni - seveda prej šolanje. več kontrole od kot jim denar, da se vozijo nekateri v luksuznih avtomobilih... a imajo še tajno trgovanje z orožjem?«
- »ne bi smeli živeti ločeno v romskih naseljih, kjer nimajo stika z drugimi«

Drugi odgovori (nerazvrščeno)

- »štetje reber na 14 dni. če bodo pridni pa samo vsakega 15 v mesecu«
- »spoštovanje tuje lastnine.«
- »da ne kradejo«
- »razredčit«
- »*red *higiena *delovne navade *spoštovanje ljudi«
- »medsebojno spoštovanje«
- »marsikaj«
- »postopna socializacija«
- »izobraziti bi bilo potrebno tudi domačine ki imajo do drugačnosti globok strah in odpor. zaradi enega incidenta posplošujejo namreč celotno romsko skupnost kar preprosto ni pošteno.«

- »zgornji ukrepi so smiselni le v primeru, če jim vse to ne \("pade iz neba"\), ampak vse te transfere (vodo, ceste, kultura, ipd.) plačajo in ne dobijo!!! ne vem, v čem so oni drugačni in s kakšno pravico oni dobijo tolikšno socialno pomoč, ki jo namenijo za luksuz (po cerkljah se vozijo samo romski otroci z električnimi skiroji), vozni park pred dušakom je avdi in bmw iz romskih družin, v avtu se jih vozi 5 in več, brez avto sedežev, ipd.... ukrepi bi torej bili - obvezno šolanje tudi poleti, ne samo pozimi, ko jih doma zebe, plačevanje vseh položnic, kot vsak navaden državljan, socialna pomoč za tiste, ki ne morejo delati in so to poizkusili, uvedba socialne pomoči v obliki bonov za namenske stvari, ipd. zanimivo je to, da ko se prodaja nepremičnina, so romi prvi, ki se pojavijo kot kupci.... od kod jim denar, ko pa ne delajo in živijo le od socialne pomoči?«
- »poštenje in neagresivnost!«
- »govorjenje v jeziku okolja, torej v slovenskem jeziku, kulturno obnašanje, kadar so posredno vključeni v lokalno skupnost«

10.5 Kaj bi lahko Romi sami storili za izboljšanje razmer? (Q14)

Zaposlovanje in služenje denarja

- »Delati« (4x)
- »iskanje zaposlitve in ne imeti čim več otrok za več socialne pomoči.«
- »manj kradli. delali.«
- »zaposlitev«
- »delat se naj spravijo«
- »si poiskali službo, se držali pravil in zakonov, plačevali davke. spoštovali tujo lastnino. se med sabo spodbujali pri učenju in delu.«
- »odšli v redne službe in sluzili lasten denar, ne pa da črpajo od države«
- »lahko bi začeli delati«
- »legalno in delovno življenje«
- »da začnejo delati tako kot mi, ne pa samo izkoriščati državo ter socialno pomoč to kar jim pripada«
- »potrudijo naj se, da se vključijo v delo, da bojo vedeli, kako se izboljšajo življenjske dobrine!«
- »postavili se na realna tla in uživati sadove svojega dela. ne našega.«
- »delajo naj«
- »Romom dati zemljo, pa naj si hrano sami pridelajo. pri tem pa nadzirati«
- »naj hodijo v službo in sami zaslužijo za življenje«
- »če bi romi sprejeli službe, se poučili, bi se čutili bolj samoodgovorni, bi s tem bolj zaživel v družinah, drugi pa jih ne bi (civilizirani) izkoriščali v svoje namene - najbolj pri krajah in volitvah.«
- »šli v službe (dobijo otr. dodatek, soc. pomoč)«
- »živel od dela svojih rok.«
- »če bi hodili vsak dan na delo, bi imeli veliko manj časa za naumnosti ...«
- »da si najdejo službo«
- »iskali zaposlitev«
- »poiskali svojim sposobnostim redno službo.«

Spoštovanje pravil in prenehanje s kriminalom

- »spoštovanje pravil in zakonov«

- »prenehali s kriminalnimi dejavnostmi«
- »spoštovanje splošno veljavnih norm«
- »se nehali ukvarjati s kriminalom, krajami, prekupčevanjem droge in orožja, ...«
- »naučiti se morajo olike in pravil, ki veljajo za vse nas. oni ne bi smeli biti izjema«
- »lahko bi marsikaj, samo nič ne bodo naredili, ker jim tako odgovarja. (socialne podpore, kraje....)«
- »upoštevanje pravil in spoštovanje vseh. neregistrirani avtomobil, brez izpita...«
- »prenehali z krajami. prenehali z uničevanjem lokalov v pijanem stanju. prenehali se pretepati.
- »upoštevali pravila«
- »predvsem morajo spoštovati zakone in moralne norme.«
- »naj prenehajo krasti (žlebe, kardane, nafto, baker) po okoliških vaseh, trgovinah, gozdovih, njivah, gradbiščih, toplicah,... spoštovati in se kulturno obnašati do krajanov (predvsem mladi romi).«
- »prenehali z kriminalom«
- »zaceli se kulturno obnašati in ne bit neki pametni pa grozit«
- »truditi bi se morali za zgoraj napisane ukrepe«
- »ropanje kontejnerja, kjer smo zbirali daner, kamenjanje novega gasilskega avtomobila, zažiganje avtomobilov in klicanje pomoči, norenje skozi vas od 21. ure dalje, ozaveščanje romov o tem kaj je zakonito in kaj ne? oni so zeloosveščeni o tem, oni točno vedo kaj je prav in kaj ne, poznajo zakone v nulo in točno vedo, kje so "luknje v zakonu"«
- »bili bolj vljudni, nehali krasti, izzivati«
- »odgovornost do vsake lastnine«
- »da ne bi povzročali škode tuji lastnini«
- »spoštovanje zakonskih predpisov«
- »spoštovali družbeni red in zakon. in se veliko veliko«
- »preprečevanje kriminalnih aktivnosti ...«
- »da bi bolj upoštevali zakone«

Spoštovanje prebivalcev in vključevanje v družbo

- »želja po vključenosti v družbo«
- »spoštovati družbo okoli sebe«
- »predvsem pogrešam večjo iniciacijo s strani romskih skupnosti iz ostalim predelov Slovenije. iz Prekmurja slišimo primere dobre prakse. sama romska skupnost lahko naredilo veliko za napredek v komunikaciji z lokalno skupnostjo, izvajanjem kulturnih dogodkov itn. pogrešam namreč iniciativno s strani ostalih predstavnikom romske skupnosti iz drugih predelov države.«
- »sami se bi morali vključiti v slovensko kulturo, saj so oni manjšina, ko se bodo vklopili bodo tudi bolj sprejeti od nas«
- »najprej se morajo zavedati, da niso sami na tem območju, da lahko počnejo kar se jim zljubi in da se bodo le s trudom in delom dokazali v doglednem času«
- »Romi bi se lahko sami začeli vključevali v lokalno skupnost, se primerno obnašali, učenje slovenskega jezika.«
- »naj se vklopijo v slovensko drzubo, naj spoštujejo zakone, naj plačujejo dajatve za vodo, elektriko in tako naprej.«
- »zakaj ne prispevajo kaj družbi, prost. delo, košnja trave obn cestah, pluženje snega, ...
- »naj sodelujejo v akcijah ks in upoštevali pravila obnašanja ...«

- »da spremenijo svoje mišljenje«
- »morali bi začeti delati na lastni socializaciji in začeti delati in se zavedati svojih obveznosti
- »kulturno obnašanje, spoštovanje neromov«
- »predvsem s tem, da bi pokazali resnični interes za sodelovanje in željo, da se sprejemajo tudi dolžnosti državljana in ne samo pravice.«
- »lahko bi se bolj spoštljivo vedli do ostalih ljudi«
- »izboljšali svoje vedenje in bili bolj spoštljivi«
- »upoštevali naša navodila in možnosti za nadaljno življenje«
- »upoštevali norme tako kot ostali občani.«
- »se vključevali v družbo s pozitivnimi dejanji - bili bolj samoiniciativni v tem.«
- »da bi se vključevali v delo v KS Cerklje«
- »vključevanje v različne dejavnosti, , primerni in spoštljivi odnosi z ostalimi prebivalci, učenje slovenskega jezika.«

Izobraževanje

- »obvezno šolanje za otroke, mladino in starejše«
- »Šolanje«
- »se izobraževali in zaposljevali«
- »izobraziti bi bilo potrebno njihove starše! jih naučiti kakšna družina je stabilna in po katerih vrednotah bi bilo potrebno živeti«
- »s šolanjem otrok«
- »otroke v vrtec - otroke v šolo - domače naloge s starši«
- »prvič - morali bi odnehati krasti - hoditi redno in strogo hoditi v šolo, to velja za mlade, enako velja tudi za starejše, nekateri se znajo samo podpisat - ime-preimek- naprej pa nič. poznam enega roma 2 razreda je menda naredil. po tem je pa enostavno prenehal iti v šolo. sprašujem se, kako oni naredijo šoferski izpit«
- »pridobitev izobrazbe«
- »vključevanje otrok k občolskim dejavnostim«
- »pošiljali otroke redno v šolo«
- »z dobljenimi socialnimi sredstvi skrbeli za svoje otroke, jim omogočili izobraževanje (napotitev v šolo).«

Prilagoditev okolju

- »sprejemanje kulture v kateri živijo«
- »prilagoditev«
- »se prilagodili okolju, v katerem živijo. se trudili uporabljati slovenski jezik.«
- vključitev v sistem - predvsem zaposlitev ter spoštovanje zakonodaje.«
- »se prilagodili slovenskim razmeram in načinu življenja, se trudili govoriti slovensko, se zanimali za zaposlitve. hodili na roditeljske in pogovorne ure.«
- »več prilagajanja«
- »večje zaupanje lokalni skupnosti«

Spremeniti način življenja in mišljenja

- »da nujno spremenijo način življenja. sploh mišljenja«

- »da spoštujejo zakone in ne, da iščejo samo pravice. dolžnosti sploh ne poznajo, oziroma jih nočejo poznati«
- »naj se prilagodijo in živijo tako kot mi, se zjutraj zbudijo in grejo v službo,. ne pa da so cele dneve in noči z avtomobili (kombiji) na terenu in se vozijo tam ko nimajo svojih parcel, in točno veš da so to čudna posla.. ljudi se jih bojimo in nas je strah, da se bojo preselili v naše vasi, saj bo ratalo razočaranje, nezadovoljstvo in se bo povečal kriminal in še večja mržnja do romov. ugled vasi bo padel in ljudje si bomo iskali druge kraje za svoj dom brez romov. mislim, da ni pošteno do nas, da se širijo po ostalih vaseh«
- »spremenili obnašanje«
- »pripravljenost za zaposlitev, pomoč države naj se zasluži«

Skrb za red in okolje

- »naj skrbijo za red okoli svoje hiše in na cestah in naj ne mečejo smeti ob cesti in jih moramo mi ob čistilnih akcijah pobirati«
- »morali bi se naučiti olike in pospravljanja za sabo, smeti je vse polno tam kjer se zadržujejo cigani ...«
- »urejanje svoje okolice«
- »smeti naj ne puščajo v naravi(večkrat čistimo za njimi), kulturno obnašanje, ...«

Preselitev

- »naj se preselijo.«
- »da se odselijo v Ljubljano in tudi tam vidijo kakšni so ...«
- »iz romskega naselja, denar in po«
- »selitev«

Zmanjšati število rojstev

- »zmanjšati bi morali število rojstev«
- »prvo dejanje za izboljšanje razmer bi Romi sami storili za sebe je to - da njihove družine niso velike po številu otrok. imajo jih zato, da živijo na način sredstev, ki jih prejema za otroke.«
- »izobraževanje ob pomoči občine glede natalitete«

Drugi predlogi:

- »politično samoorganiziranje«
- »redna in ustrezna higiena«
- »spustili se na zemljo in začeli živeti kot mi. ne , da si vse samo vzamejo«
- »boljša razporeditev sredstev, ki jih imajo že sedaj«
- »bolj kulturno obnašanje - z ljudmi - iz avtomobilov metanje usranih plenjic - in drugega odpada ki ga v avtu ne rabi več - to se naj ne bi v sloveniji smelo dogajati pa se resnično to dogaja - opazovanje vsak dan«
- »v roke naj se primejo«
- »držati se dolžnosti, ki jih imamo ostali državljani, oni vidijo samo svoje pravice«

»Romi ne bodo storili nič«

- »sami ne bodo storili nič«
- »lahko bi storili dosti če bi hoteli. ampak njihov namen ni spremeniti nič. saj je čisto lepo živeti v državi, kjer ne rabiš delati in dobivaš podporo«

- »nič ne bodo naredili«
- »ne veliko, saj jim sistem oz. država omogoča trenutno zelo ugodno stanje, v katerem ne poznajo dožnosti, ampak le pravice«
- »njim ni interes delati in tudi ne želijo in se ne trudijo izboljšati razmer v Kruščah«
- »zavedajo se samo svojih pravic dolžnosti ne poznajo. pogled na te zadeve«
- lahko bi marsikaj, samo nič ne bodo naredili, ker jim tako odgovarja. (socialne podpore, kraje....)«
- »kaj kaj?!?!?! njim že paše tako kot je!!!!«
- »oni sami ne bodo storili nič.«
- »nič nebojo ker jim prelepo«
- »nimajo interesa, da se jim karkoli spremeni«
- »jim ni interes«
- »sami ne bodo nič storili, le za kaj bi, če imajo vse financirano s strani države, še malo pa nas bodo prevladali«
- »marsikaj, a ni pripravljenosti iz njihove strani. naj začnejo z osnovo - smeti. naj se naučijo ločevanja, naj opustijo metanje iz avtov kjerkoli se jim zaljubi, ... pošiljati otroke v vrte in šole. madona, saj je vse to plačano. naj naredijo nekaj za prihodnje rodove ...«
- »sprememba mora priti od njih od znotraj, če je nekemu udobno, zakaj bi spreminjal.«
- »nič ne bodo storili ker jim je prelepo in samo uživajo.«
- »večino lahko naredijo sami, ne da čakajo da bo država ali občina uredila za njih. pozitivna diskriminacija je sla že čez vse meje in škodi slovincem, predvsem nasim otrokom, ki ze v soli vidijo, da imajo romi bistvene privilegije in niso obravnavani enakopravno.«
- »glede na to, da jim država omogoča lagodno življenje, jim niti i v interesu kaj spremeniti - za njih ne veljajo enaki zakoni kot za nas.«
- »oni so preveč prepričani v svoje pravice«
- »nič, ker nočejo.«
- »brez prisile ne bodo storili nič.«
- »nič! saj jim država da vse na pladnju! naši vnuki, ki študirajo, delajo med počitnicami, in ko vpiše drugi letnik, ne dobi več štipendije, ker presega povprečje dohodnine za par evrov.«
- »trenutno niso motivirani, da bi kaj storili, saj imajo vse oz. več kot nekdo, ki pošteno dela. država jim nudi vse.«
- »jim ni interes«
- »ne vem! morda da začnejo živeti isto in pod istimi pogoji kot ostali državljani rs! = davko plačevalci!«
- »prenehali biti odvisni od sociale, kar pa je nemogoče, ker jim sistem to omogoča.«
- »zjutraj ob 4.30 ko vstanem in grem v službo je v ciganskem naselju čista tema. občasno srečam osebkke ki se vračajo iz "nočne" izmene z svojimi bmwji.. ne vidim zakaj bi oni karkoli spreminjali, če jim nič ne manjka.«
- »kaj bodo pa storili, če imajo večje podpore kot jaz. kmečke pokojnine ker sem plačeval 40 let delal in dal državi pšenico, živino, mleko, grozdje. oni se pa vozijo najboljših avtih in se nam smejiijo vam, meni in državi. pogledjte kako si kupujejo pivo, vino, kavo.«

Drugi razni odgovori

- »če bi se jim odvzelo nekaj socialne pomoči velja za tiste ki ne pošiljajo otrok v šolo bi se pa morda malo zamislili«
- »bolj kot sedaj romi še niso živeli, saj dajo vedeti da so zaščiteni zaradi človekovih pravic. zato imajo skoraj vsi kombije«

- »vspodbudo morajo dobiti od strokovne strani.«
- »ne vem«
- »naj sami predlagajo ukrepe katere bi naredili, da bi razmere izboljšali. ukrep po več denarja ne šteje!!!«
- »vprašati njih«
- »če bi imeli željo, marsikaj«

10.6 Kaj pa bi za izboljšanje razmer lahko storilo lokalno prebivalstvo? (Q15)

Preostali odgovori, ki niso navedeni v gradivu, so:

Ne da se storiti ničesar

- »za to lokalno prebivalstvo ne more narediti veliko, potrebno je ukrepati na nivoju občine in države.«
- »nič, ker ničesar ne sprejemajo«
- je že malo prepozno - na kratki rok se neda veliko izboljšati.
- »nič« (6x)
- »nič več, naredilo je že dosti.«
- »nič, ker ni potrebe, da bi se mi trudili za njihove razmere. kdo pa nam izboljšuje bivalne in ostale razmere? sami, s svojim delom in odrekanjem. oni pa samo čakajo na denar in vozijo avtomobile višjega razreda. je potrebno, da denar namenjen otrokom porabijo za stvari ki niso nujno potrebne za izboljšanje bivalnih razmer ???«
- »nič, sami si naj pomagajo kdo pa kaj nam pomaga za boljše razmere sami se moramo odrekati da si ustvarimo boljše razmere
- »žal nič, dokler se sami ne bodo disciplinirani, začeli spoštovati zakone, plačevati vse kot ostali, za njih ni pomoči«
- »mi nič oni morajo prilagoditi svoje obnašanje in spoštovanje nam.«
- »nič to lahko stori samo država«
- »prebivalci smo nemočni, ker kljub prijavam ni napredka, romi pa z osebnimi grožnjami uspešno ustrahujejo prebivalstvo, da si nihče večne upa zoperstaviti.... z lepo besedo žal nikamor ne prideš«
- »nič. Romi so si sami krivi zaradi svojih dejanj ...«
- »ne more nič, če Rom reče, da ne bo hodil več v šolo - reče rajši bom kral - naredil 8 otrok, bom dobival državno podporo za otroke in si kupil dober avtomobil. in tako bom užival kot muha na blatu (dreku).«
- »nič, saj imajo vse (boljše avte, otroci električne skiroje itd.)«
- »kot posamezniki nič«
- »nič več«
- »dokler imajo podporo države, oz. nič obveznosti in vse pravice, lokalno prebivalstvo ne more čisto nič.«
- »nič ker dokler se Romu ne bodo poboljšali tudi vaščani ne bodo prijazni in super z njimi
- lokalno prebivalstvo ne more nič storiti, ker jih podpira Evropa in občina ki dobiva denar za njih.«
- »lokalno prebivalstvo - nič - samo močnejši nadzor policije«
- »do zdaj je bilo vse brez koristi! samo ena stran ne more spremeniti ničesar!«
- »težko karkoli, ker se jih bojimo«

Ne da se storiti prav veliko

- »ne veliko, ker jih ne bi ubogali«
- »lokalno prebivalstvo malo, država pa veliko«
- »mislim, da posameznik težko kaj naredi, država je naredila napako in jo mora popraviti«
- »težko kaj«

Že sedaj smo storili veliko / preveč

- »več kot to, da se jih pusti pri miru in ne dreza vanje, je ta trenutek glede na njihove razmere (ker so zeli zaščiteni s strani slovenskega sistema), je več kot dovolj.«
- »težko odgovorim na to vprašanje, saj menim, da lokalno prebivalstvo že desetletja tolerira ponižanja in teror nekaterih članov romske skupnosti. res je, da so slaba jabolka tako v romski kot tudi lokalni skupnosti, a predvsem se mi zdi pomembno, da občina prisluhne »težavam lokalnega prebivalstva, ki dolgo časa tolerira obnašanja, grožnje, kraje itn.«
- »mislim da se mi že preveč prilagajamo«
- »lokalno prebivalstvo že preveč podpira rome«
- »že preveč in se moramo kar naprej mi prilagajati njim in če hočemo imeti mir pred njim se moramo obrniti stran, drugače nam grozijo«
- »lokalno prebivalstvo je storilo dovolj«
- »lokalno prebivalstvo je z romi obremenjeno in nima volje se ukvarjati še z njimi.«
- »je še preveč strpno do njih«
- »že dovolj naredijo, da prenašajo njihovo krajo po okolici«
- »lokalci smo dovolj sočutni in imao tega dovolj!! primer: na vsak poziv gasilci pridejo. tudi ce je lažni. v zahvalo pa kamen prileti.«
- »lokalno prebivalstvo nima velike izbire. že sedaj smo dosti solidarni v sobivanju in pomoči, ker vsaka usta morajo dobiti hrano. osega se romi zavedajo kdo ...«
- »dovolj trpi.«
- »že dovolj trpi zaradi romov.«
- »lokalno prebivalstvo se dost podreja.«
- »smo preveč potrpežljivi«
- »lokalno prebivalstvo je do te tematike že zdaj dovolj strpno in prilagodljivo, zato prebivalci ne morejo več izboljšati razmer - lahko sledi le še večje nezadovoljstvo zaradi občutno večjih pravic romskih priseljencev.«

Ne vem

- »Ne vem (2x)«
- »Nimam ideje«
- »ne vem. kaj so naredili Prekmurci? kakšen je bil tam proces približevanja enih in drugih? rezultati so. res pa, da je bilo tedaj tam verjetno precej represije, ki je danes absolutni tabu.«

Nekonstruktivni predlogi

- »bodečo žico.«
- »stopilo skupaj za izselitev romov iz tega območja«
- »pomoč pri štetju reber policiji, ki bi tudi pomagalo pri zmanjšanju stresa pri lokalnem prebivalstvu.«
- »ignoranca, izločitev, izselitev, kajti civilni ljudje in romi ne moremo živeti v sožitju. lahko pa to poizkusijo v Ljubljani in naj si jih tam priselijo ...«
- »da se jih izseli«

- »kaj bo naredilo prebivalstvo? če policija in socialna ne naredi svojega. občina naj se upre, da se romi naseljujejo po vaseh. primer brvi ena družina, polno drugih romov ki se vozijo čez vasi in stikajo okoli.«
- »potrebno bi jih bilo nagnati, kot so to storili v ambrusu pa naj jih imajo tisti kateri jih ščitijo.«
- »pokazati jim mal moškosti ...«
- »peticija, da se zbere podpise, za izselitev ciganov«
- odseliti romov

Drugo

- »zakaj bi karkoli mi delali za to, problemi izhajajo izključno pri njih in zaradi njih«
- »lokalno prebivalstvo vse to tolerira že vrsto let, tako da menim da je storilo do sedaj že veliko.«
- »se veliko let trudijo ampak učinka ni«
- »lokalno prebivalstvo se jih v večini boji, zato ne stori ničesar. že če bi se otresli strahu pred njimi in nastopili bolj odločno, bi se veliko spremenilo. moramo jim dati vedeti da so oni tu prišleki in da se morajo ravnati po naših pravilih.«
- »oprostilo delo da nebi imeli za njih kje vzeti denarja«
- »kdo komu dela škodo? ob tem vprašanju dobite tudi odgovor, kaj lahko stori prebivalstvo.«
- »občani imamo strah pred njimi zaradi njihovega maščevanja da so zelo škodoželjni, saj so složni«
- »zaradi groženj od romov smo prebivalci preveč popustljivi, ker se bojimo njihovega maščevanja«
- »če ni interesa in podpore lokalne politike - občine - je težko pričakovati, da bo lokalno prebivalstvo podprlo razne ukrepe.«
- »lokalno prebivalstvo je zelo razočarano nad sobivanje z romi.«
- »kaj pa naj bi storilo lokalno prebivalstvo? saj občina in država piše zakone. vsi se jih držimo. njim se ni treba! do kdaj bojo več vredni kot zgarani kmet ali delavec za plačo, ki jo dobiva? kdaj bo država tako dobra do zgaranih ljudi, ki so ustvarili s krvavimi žulji to državo, kot je do romov?!«

10.7 Nam želite še kaj sporočiti? (Q16)

(Ponovna) omemba ukrepov, ki se respondentom zdijo smiselni

- Romska problematika je velika luknja na področju celotne države. Sistemsko je potrebno z zakoni urediti to problematiko. Lokalni prebivalci smo prešibki, da bi lahko kar koli spremenili. Nedopustno je, da dekleta rodijo v starosti 13 let in imajo po 5 otrok in več ... in za to nihče ne odgovarja.
- Vzeti jim vse prihodke in naj gredo delat in si zaslužijo. Vozijo boljše avtomobile kot ostali prebivalci.
- Povezava predvsem s krškimi, ker nam je Kerinov grm zelo blizu in zelo vpliva tudi na naše prebivalstvo, predvsem Hrastje in Črešnjice. Glede na naraščaj se je potrebno zavedati, da so Romi zelo pomemben delež prebivalstva in moramo najti skupni jezik in skupno odgovornost.
- **Opravljanje izpita za avto samo s končano osnovno šolo.**
- Glejte primer v Nemčiji, kjer je bilo pred 50 leti tudi veliko Romov. tam so jim precej radikalno ponudili spremembe kar so morali sprejeti. šolanje, zaposlovanje, kulturno delovanje - naredili so red in mir! Hvala vam.
- Romske naselje ne spada v gozd. Naselje je treba urediti tako, da bodo Romi lastniki parcel na katerih imajo objekte.

- Urediti romsko problematiko.
- Prosim, da se naroči policiji da se v naselju Brvi kjer živi romska družina, večkrat nadzoruje ta okoliš. Sama ta družina krade les, ga prodaja, problem pa so tudi drugi Romi, ki jih obiskujejo. Če bi jih policija imela bolj pod nadzorom bi bilo več miru, bojimo se kaj bo čez 10 let če se še kakšna družina naseli. Ukrepati bi bilo potrebno na policiji ampak ne samo na lokalni ravni ...
- Romi so velik problem in nas nekega dne bojo "presegli", saj imajo oni veliko otrok, mi enega, dva, največ tri. Čedalje več imajo orožja in se na zelo krute načine spravljajo na nas, da si prisvojijo tujo lastnino. Kriminal se na račun njih veča. In to ni navaden kriminal kot včasih kraja poljščin, kur,... ampak vlomi z orožjem, napadi in ...
- Potreben bi bil večji nadzor nad porabo socialnih dodatkov, ki jih dobivajo in zakaj jih dobivajo.
- Država bi morala narediti več za preprečitev mladoletnih porok in zgodnjih nosečnosti in spodbujati mlade Rome k šolanju. Za vse državljane bi morali veljati enaki zakonski kriteriji ne glede na narodnost. Razhajanje med pravicami in dolžnostmi je v romskem prebivalstvu zaradi neustrezne državne politike še posebej zaznati.
- Izselitev ciganov iz vasi Krušče in dati nazaj zemljo lastnikom.
- Ukrepati je potrebno v kombinaciji vseh institucij, usklajeno - vrtci, šole, občina, CSD, policija, FURS, osebni zdravniki oz. zdr. dom, nevladne institucije, skratka vsi, ki imajo možnost ukrepanja... Vsako dejanje naj ima svojo posledico in nič naj ne bo zastonj!
- Da se enkrat neha razlegat močna glasba v poznih večernih urah - pa očitno nihče ne nadzira dogajanja - lahko delajo kar hočejo - ko so sezonska dela jim dajte delo. Gdor noče - denarno sredstvo vzeti!
- Samo trša finančna politika in vztrajno kontroliranje države za kaj porabijo denar in striktno izterjavo vseh plačil, ki so jih dolžni plačevati (elektrika, voda, položnice zaradi prekrškov).
- Občina ni učinkovita, ne izvaja ukrepov nacionalnega programa - neurejeno lastništvo, stan. enote niso oštevilčene, naselje je preveč zgoščeno, nima romskega svetnika. Predlagam mobilno učilnico, učenje predšolskih in šolskih otrok. Izobrazite učitelje iz vrst Romov! Preveč zgoščeno naselje ne more funkcionirati, zato predlagam razselitev tudi na štajersko stran in tako boste lahko pokazali svoje izvajanje ukrepov za izboljšanje razmer romske problematike!
- Situacija se slabša, vedno bolj so predrzni in nasilni, in to se začne pri majhnih otrocih. nujno bi jih morali začeti že zgodaj vključevati v vrtec in intenzivno delati s starši, da bodo razumeli pomen izobrazbe in spodbujali svoje otroke, da se učijo. brez izobraževanja Romov, napredka na bo. v izobrazbi je ključ za dolgoročen uspeh. kratkoročno pa je treba izvajati zakone in sankcije, enako kot za vse!
- Prej jih preselite v Lj prej bo lepše in brez ustrahovanja nas davkoplačevalcev.
- V Kruščah imajo vodo (nelegalno napeljana po hišah), elektrike na črne gradnje ne morejo dobiti (hvala bogu), sicer bi imelo naselje že 100 hiš. Najprej kupite zemljo, potem pa se igrajte na njej. Zdaj se na naši lastnini.
- Vsem vzeti podpore, jih obvezno zaposliti, zahtevati obvezno končanje vsaj osnovne šole.
- Težko jih je sprejeti, ko veš da so v avtocisterno PGD Cerklje vrgli kamenje, okradli PGD Cerklje papir, ki smo ga celotni dan pobirali, da sosedu zakoljejo ovco in policija nič ne okrene, saj če če iti v naselje more aktivirati še nekaj policajev, da so na pokopališču Cerklje ob Krki okrali ogromno vaz ...
- Da bi Romom prepovedali socialno podporo. Vzeli socialno podporo in doklade za otroke, če jih ne pošiljajo v šolo. Omogočili jim kontracepcijo. Vsak Rom ima lahko 3 otroke. Naj ne kričijo o svojih pravicah, katerih imajo več, kot mi preprosti ljudje: Jaz imam pokojnino da komaj preživim.

- Država bi Romom namesto obilnih transferjev morala pomagati v materialni obliki. Boni za hrano, drva ...
- Vse Rome zaposliti daleč od nas.
- Sporočila bi vam tole razmislek: Osaka družina bi morala imeti največ 2 otroka. Otrok zraste in v taki količini kot je sedaj je novi problem in težava za državo in okolico. To je dolžnost države, da postavi pravila in jih uzakoni! vsi mladi in zdravi civili in Romi naj delajo in zato dobijo plačilo!!!
- Prosim če cigane odstranite iz naselja.
- Samo trda vzgoja in stalen nadzor bo obrodil sadove predvsem pa jih glede financiranja kontrolirati za kaj porabijo davkoplačevalski denar in zakaj rabijo vozila višjega cenovnega razreda (za v službo najbrž ne).
- Ja. Potrebno jim je zmanjšati socialno pomoč, kajti nekdo ki dela za minimalno plačo in ima ravno tako družino dobi na mesec manj kot Romi ki prejemajo visoko socialno pomoč in otroške dodatke. Kajti so zelo pametni in jim je lažje narediti čredo otrok na katerih služijo. Poleg tega pa imajo ogromno časa za krajo in šverc.
- Če je zemlja v Kruščah last kmetov, naj ga občina odkupi, Romi pa naj potem odplačujejo vsak mesec, tako, da bodo tudi oni začutili, da morajo za sebe nekaj narediti.
- Vsi **morajo hoditi v šolo do 9. razreda** - najprej študirati, ali se izučiti kakšen poklic, da se bo lahko zaposlil. Je pa res, da privatniki en marajo zaposliti Rome, so pa redke izjeme, da jih kdo zaposli. Današnji Romi se imajo veliko bolje, kot njihovi predniki pred 60-100 leti. Ti so bili v šotorih nesegretih, pa še voda jim je notri kapljala. Kaj čem reči, prej so Romi živeli slabo - primorali so bili krasti, da so preživeli. Današnji Romi dobivajo podporo, nekateri imajo svoje hiše, avtomobile in sedanji Romi še bolj kradejo in se bavijo še z drugimi kaznivimi rečmi, orožja pa imajo toliko, kot cela Slov. skupaj zakopano pod zemljo!? Pošilja: Vahčič Alfonz, 8263 Cerklje ob Krki Dopisano tudi: Premladi začnejo občevati! Vsak Rom po zakonu bi moral imeti največ dva otroka - ostali denar gre za avtomobile - dobre ali nove !? Upoštevati kitajski zakon - zaradi otrok! Za otroke dobijo veliko denarja?
- Po mojem mnenju je **najbolj smiselna izselitev Romov iz naselja Krušče**, podreti stavbe, saj so vse nelegalno postavljene, vrnitev nepremičnin lastnikom in ureditev naselja Romov nekje drugje, saj tam kjer živijo ni gradbenih parcel. Če je zakon, naj velja za vse. Kaj bi storili z mano, če bi zgradil hišo sredi gozda v bližini reke in na tuji zemlji to se moramo vprašati!!!!
- Prosim vas, **ustanovite javno podjetje, naj začnejo delat!!!** -čiščenje ob prometnicah -čiščenje rečnih brežin -v zbirnih centrih ločevanje smeti itd, itd. Prosim vas, **okrepite varnostno službo v zbirnem centru Boršt** in ne dovoljajte, **da cigani iz deponije odvažajo predmete.**
- Potrebno je urediti naselje. Zemljo plačati lastnikom. Rome pa prisiliti, da si očistijo okolico in poberejo svojo svinjarijo daleč okrog naselja.
- Nebi se smeli naseljevati med občinstvom. Morali bi biti v svojih naseljih. Hvala za anketo.
- Cigane je potrebno spraviti v red! Sedaj je zadnji čas. Vsako leto je generacija večja in če starejši niso navajeni reda potem so slab zgled za njihov podmladek. Trn se od malega špiči pravi pregovor.

Poziv k izenačevanju Romov pred zakonom z ostalimi prebivalci

- Da vaščani ne živijo v strahu za svoje premoženje in zdravje.
- Ja... Naj začnejo plačevati račune tako, kot mi. Naj se jim odtrga od socialne pomoči ...
- Če moremo imeti vsi dovoljenje za vsako stvar gradnje naj imajo to tudi oni. Rečeno je bilo obveščeno, da mora odstraniti objekt do novembra 2021. To še ni narejeno. Naj velja za vse

enak zakon. Dopisano na drugih mestih: *ti mlajši Romi, ko pridejo v gostilno se napijejo in delajo same neumnosti in prepire da pride policija mirit. če naredi ...

- Dokler bodo cigani privilegirani ne bo bolje. Policija pri prometnih prekrških ne ukrepa velikokrat, ker jim nimajo kaj vzeti??? Pa še vprašanje: od kje Romu, ki je vse življenje na socialni 40.000 € za nakup hise na Zasapu? Pa odgovor z zbiranjem starega železa ni pravilen (pa še socialno pomoč prejema!?!?!?!).
- Naredite kar je prav.
- Za otroke ki hodijo v šolo naj veljajo enaka pravila kot veljajo za vse ostale otroke.
- Romi poznajo samo svoje pravice dolžnosti pa nobene.
- Vsi socialni prejemki, ki jih dobivajo Romi, bi morali biti pogojeni z nekaznovanostjo oziroma proporcionalno zmanjšani s težo kaznovanosti.
- Da bi zakon bil isti za vse, ker sedaj ni. da bi imela policija več pooblastil, kar sedaj tega ni.
- Za vse državljane naj bodo enotna merila ne smejo biti cigani privilegirani in za njih morajo biti tudi sankcije kot za vsa nas, če naredijo kakšen prekršek voziške izpise dobijo in nobeden od njih ne hodi v avtošolo, nikoli še ni nihče videl da bi cigani vozili v avtošoli torej, kdo je tu drugorazreden??
- Če zahtevajo svoje pravice, naj upoštevajo in izpolnjujejo tudi svoje dolžnosti.
- Bodimo vsi državljani enakopravni! (ustavne pravice in dolžnosti!). Od kje Romom denar, da kupujejo cele domačije, posodijo denar oz. uredijo kredite v lokalnim prebivalcem, zidajo brez meja svoja bivališča. Kje je grad. inšp.?! živijo na zemlji domačinov = obvezno plačajte 39 lastnikom, kar jim pripada na Gazicah. - zdravstvo, šolstvo, policija, socialna služba v Krušče ...
- Upam, da se bo sistematično začelo reševati romsko problematiko in počasi začelo upoštevati tudi človekove pravice ostalih občanov, ne samo romskih človekovih pravic. Vsi imamo pravico do mirnega in poštenega življenja!
- Cigani imajo boljše avte kot vaščani, živijo pa od socialne pomoči. To ne logično. Hiše stojijo na tuji zemlji, pa nič. Mi na svojem ne smemo graditi brez vseh dovoljenj. Ukiniti privilegije, pa naj delajo.
- Mislim, da sem na kratko povedal vse. Marsikdo si ne upa povedati tako kot je ali pa olepšuje. Upam, da se zavedate na občini kakšno je stanje in nekaj premaknete. Pa ne s tem, da jim boste nudili vse, ostali, ki pa delamo, pa ne dobimo nič. Oni postavljajo in zidajo kar jim paše. Mi, pa moramo k vam po dovoljenja, da si sezidamo škarpo... katera mora biti po vaših standardih, da ni previsoka slučajno. Oni pa zidajo brez papirjev kar jim paše. Poudarjam! Preberite vse odgovorjeno in se zamislite! Prosim!
- Trenutno življenje pod istimi pogoji kot ostali del prebivalstva.
- Obravnavati jih kot vse ostale državljane, naj si poiščejo delo in ukiniti jim socialne transferje. edino invalidnim naj bodo dostopni.
- Vsi smo državljani Slovenije, ki imamo pravice in dolžnosti... Torej če imamo določene pravice, se od nas zahtev, da izpolnjujemo dolžnosti, ki so nam predpisane.
- Zelo boleče je, ko vidim Rome (lenuhe in lopove), kako se obnašajo in kako živijo v primerjavi z upokojenci in nami delavci, ki si moramo vsak euro prislužiti z lastnim delom. Sem onkološka bolnica, moja otroka sta študenta in ne dobita nič od države, pa smo enostarševska družina !!! Seveda, ker imamo prevelike dohodke, saj oba (skoraj preko svojih moči) delata preko študenta, da lahko preživimo in da si lahko vsaj kaj (kot mladostnika) tudi privoščita. Da ne govorim o revščini upokojencev. Stanje kakršno je trenutno (za posameznike in posamezne družine) je žalostno za zjokat. Ampak, tudi to nič ne pomaga, ker so apetiti pristojnih usmerjeni v druge smeri.

- Prisilit jih, da spoštujejo zakone, tako kot vsak državljan Slovenije, če ne gre drugače pa jih udariti po žepu z zniževanjem socialnih transferjev.
- Nehajte delati z njimi v rokavicah, nehajte jim dajati samo podporo in finančne dodatke. Naj delajo kot vsi mi, ki smo morali hoditi v službo 40 let pa imamo 5x manjšo pokojnino kot dobijo oni socialno podporo.
- Sredstva za preživetje si morajo zaslužiti kot vsi državljani Slovenije. Dokler bodo denar dobivali glede na število otrok se ne bo nič spremenilo.
- Zakoni in odloki naj veljajo za njih isto, kot za ostale krajanje in državljane.

(Ponovna) omemba ukrepov, ki se respondentom zdijo nesmiselni

- Zakoni o romski problematiki so tako slabi in prizanesljivi oziroma premili, zato Romi to zelo dobro izkoriščajo v svojo korist!
- Metanje denarja za dvigovanje Romskega standarda je kontraproduktivno.
- Dokler se cigane financira iz EU sredstev, se ne bo spremenilo popolnoma nič. Vsi se zavedamo problemov povezanih z cigani, vendar situacija uhaja izpod nadzora. Populacija ciganov se je drastično povečala in se eksponentno širi naprej. To je postala njihova "služba" ki je zelo dobro plačana in ne čutijo potreb po spremembi. V šolah (Šentjernej, itd.) se izvaja nasilje ciganov nad ostalimi otroki. Vse to se poskuša prikriti, ker kaže na totalni neuspeh vseh institucij ki so vpletene v ta nivo. Kaj pa lahko pričakujemo od teh ciganskih otrok ko bodo odrasli ... ?? Dokler se ob prihodu policistov, gasilcev ali reševalcev v njihova naselja dogaja "kamenjanje" interventnih vozil in se izmuznejo brez posledic, nimamo nobenega upanja da ste kot odgovorni državni organ karkoli sposobni spremeniti. Lp
- Upam, da bom doživela, da se bodo transferji za brezdelje znižali. Nepravičnost do poštenih in delovnih ljudi bo in že povzroča nestrpnost do Romov.
- Nimam več sporočil.
- Žalostno da se namenja denar za Rome, kjer ni nekega efekta. Ostali reveži v občini pa še vedno stradajo.
- Romi se bodo spremenili takrat, ko bo država od njih tudi kaj zahtevala, ne pa samo filala z davkoplačevalskim denarjem. Slaba država v kateri so Romi predebeli, vozijo se pa z boljšimi avtomobili kot prebivalci, kateri hodijo v službo in plačajo davke!
- Občina je dolžna začeti reševati romsko problematiko. Za stanje kot je danes je v zelo veliki meri odgovorna občina brežiče, zaradi zanemarjanja tako nadzora kot možnosti reševanja problematike.
- Veliko nepravilnosti se izvaja, ki za njih sami veste in mi ostali krajanje, pa se nič ne stori (socialni dodatki, obiski šol).
- Da ne bo is tega vse skup nič. Janezek in država ščiti svoje volivce!!!!
- Glede na njihov vozni park in glede na vse večje kupovanje nepremičnin po okoliških vaseh, naj pristojne službe preverijo ali so še vedno potrebni socialnih transferjev in od kje je ta denar, če je bil na pošten način pridobljen.
- Napisal bom eno osebno zgodbo, katera pa mislim da je bistvo vsega problema. Pred 35 leti sem dela v krškem in se vsakodnevno vozil z avtobusom. Na Gorici je prihajal tudi prebivalec iz Kerinovega Grma. Tako sva se spoznala. Delal je v podjetju v Krškem. Po delovni nesreči je bil pol leta v bolniški potem pa ni več hodil na delo. Leta 1991 sem ostal brez zaposlitve in je prišel k meni in me prosil naj mu kaj dam. Rekel sem mu, da je lenuh in noče delati in prosi mene, ki bi rad dela pa nima službe. In je dejal: Oprosti nima prav. Jaz sem hodil na ših in sem dobil denar, oni moji pa so sedeli doma in tudi dobili denar. Zakaj bi potem delal? Mislim, da je to bistvo celega problema.

- »Jaz za svoj denar ne bom delal!« je rekel Rom pred mano v vrsti pred blagajno. seveda ne bo delal če ima "doživljenjsko rento"! že desetletja poslušam "romska problematika": nekomu so Romi pač vir zaslužka! Srečno!
- Zgroženi smo ob toliki pomoči njim, ko pa naš človek po trdem delu dobi nizko pokojnino - tudi kmet.
- V kraju Gorenja Pirošica imamo iz leta v leto več prometa čez vas, odkar se je v brveh naselila romska družina - z raznimi kombiji, osebnimi vozili, avto vlekam to so Romi, ki drvijo čez vas tudi po mraku. Smeti puščajo vsepovsod, veliko pokradenega lesa, delajo črne gradnje (zakaj ni za vse enako, tudi za nas oz. v njihovo naselje se inšpektorji ne upajo). Avti za 50.000€, 3 hiše od kje če niso nikjer zaposleni, naj dokažejo od kod jim izvor denarja. Policija bi mogla več narediti, ne da imajo na cesti prijateljski odnos, če avto ni izpraven naj se odstrani iz ceste. Zakaj za njih ne veljajo enaka pravila na cesti, prosim, da za to obvestite pristojne naj policija že začne opravljati svoje naloge ne samo pri nas ampak tudi pri Romih.

Odzivi na anketo – pretežno pozitivni

- »Obvestite me o rezultatih anket in sklepov ki jih boste sprejeli v zvezi z navedeno zadevo.
- »Hvala za anketo, ki smo jo čakal že kar nekaj časa.«
- »Upam, da ne bo ostalo samo pri besedah - čas je, da se nekaj postori. Nadaljnje stopnjevanje problematike ne bo koristilo nikomur.«
- »Upam, da bo anketa pripomogla namenu.«
- »Verjamem v vas in upam, da boste situacijo spremenili. Onesnaževanje s kurjenjem plastike, hitra vožnja čez naselja in norčevanje iz države, ki te podpira so res velik problem. In še enkrat povem, da ne gre za to da se Romi ne znajo vključiti v družbo in hoditi v službo, ampak tega nočejo. Zato so stvari še toliko težje. Lep pozdrav.«
- »Zelo dobra anketa, upam da boste sedaj videli kakšne in koliko problemov imamo s cigani v naši krajevni skupnosti.«
- »Mislim, da je ta anketa samo zavajanje za izboljšanje, ker iz tega ne bo nič, zato jim dajete denar in vi imate mir pred njimi. Čedalje več jih je, ne vem kaj bo mogoče že čez 10 ali 20 let ali bo še dovolj denarja za njih. Mi smo pa pač sužnji, ki moramo delati in dajati tistim, ki ne delajo.«
- »Ukrenite že kaj, ne samo v občini, sami ne bo uspelo, ampak tudi na državni ravni. Naj se v 40 letih kaj premakne. Se je pa bore malo. Bojim se, da bodi krajan prej ukrepali sami. Predvsem mladi.«
- »Z anketo iščete odgovore, ki so vam znani že dolga leta! Naredite z njimi kar hočete, zal že danes vem, če se cigan noče sam enakopravno vključiti v družbo se tudi ne bo če ga boste vi za rokico vabili. Tako lepo kot je danes ciganu se ni bilo nikoli!«
- »Ta anketa je pristranska, narejena na osnovi predsodkov, sugestivna in njeni rezultati bodo služili nadaljevanju politike izključevanja, ki bo zgolj poglobljala razlike in zastrupljala odnose med ljudmi.«
- »Zelo smo veseli, da smo lahko izrazili svoje poglede (vse se ne da napisati). Vsi navadni smrtniki si želimo sožitja med nami vsemi. Ni glih prav način, da Romi samo dobivajo, sami pa skrbijo za čim večje družine in tu za njih in nas ni nobene svetle prihodnosti. Treba je enkrat nekaj spremeniti. Tako kot je samo prelaganje brige na druge. srečno pri odločanju. [Opomba: izpolnjevala mož in žena skupaj.]«
- »Hvala za možnost, da sem napisala teh nekaj videnj, zgodilo se pa tako ali tako ne bo nič in mi bomo še zmeraj morali živeti z njimi (torej bomo morali svoje otroke voziti na druga

kopališča, ker oni zasedejo vsa kopališča ob Krki, kjer si naredijo svojo bazo in pustijo za sabo kot živali,... mi pa naj z njimi živimo kot ljudje ...«

- »Dobro, da ste naredili anketo.«
- »Takšne ankete so izredno dobre vendar se mi zdi da je bilo pri tej preveč sugestiranja z negativno konotacijo do romskih skupnosti. Sama vem da romska problematika ostaja resno vprašanje vendar se morate zavedati da stigmatizacija, marginalizacija in segregacija niso rešitve saj samo poglobljajo težave in nestrinjanja ter razlike!«
- »Mislim da bo iz teh odgovorov vse razvidno. Da bi se je kaj končno prijelo.«

Drugo:

- »Obstajajo seveda tudi svetle izjeme, ki pa ne morejo sobivati v romskem naselju - ne glede na to kje so.«
- »V celem življenju imam z Romi samo negativne izkušnje.«
- »Veliko strpnosti in potrpežljivosti.«
- »če občina in država RS ne bo začela reševati problemov jih bodo začeli ljudje reševati sami.«
- »Upam, da sredstva ne bodo spet porabljena le za (javno) infrastrukturo.«
- »Vodo brez klora. Vodovod Bušeča vas - Vrhovska vas je dotrajan, kar naprej popravljajo. Letos v 2 mesecih 3 popravila. Potrebna obnova, saj je star več kot 50 let.«
- »pohvala: da je romsko naselje imenovano Krušče!«
- »Zadeva je desetletja nerešena na škodo lokalnega prebivalstva vseh okoliških vasi oz. celega Posavja. Kraje, razgrajanja, ustrahovanja, neupoštevanja prometnih predpisov, ilegalno grajenih objektov, ...«
- »Da jih že enkrat spravite v red!«
- »Blazno težka tema. Morda je možno vzpostaviti neko kontinuirano, dolgoročno sodelovanje z romskimi predstavniki iz Prekmurja. Težko bomo "civilni" prepričali "cigane" kaj in kako živeti. še s pomočjo "njim podobnim" bo težka ... srečno!«
- »Velik sreče z Romim.«
- »Da so en velik problem za okoliške vasi oni in njihovi psi.«
- »Lp.«
- »Niso oni krivi kakšni so, mi smi jih naredili take.«
- »Za stanje, kot je, niso krivi Romi - ne lokalno prebivalstvo - ne lastniki zemljišča na katerem imajo zgrajene hiše ... Za stanje so krivi: *občina z županom *komisija za romsko problematiko *CSD *policija *inšpektorat *vsi tisti, ki mate škarje in platno... ??«
- »Upam da se stvari uredijo in da bomo lažje živeli v skupnosti, ampak se bodo morale stvari zelo spremeniti.«
- »K meni je prišla policistka vprašat kakšni so Romi pa se nisem upala nič pritoževati, ker sem sama v hiši in daleč od sosedov.«
- »Zavedam se, da je romska problematika zelo težka. Poznam tudi razmere v Kerinovem grmu. Potrebno bo veliko volje in načrtnega dela, da se bo kaj uredilo. Del naselja Krušče je »na privatnih parcelah in lastništvo še danes ni rešeno. Romi na veliko sekajo po bližnjem gozdu, pa se nič ne zgodi. Lastniki so raje tiho, ker se bojijo konfliktov.«

